

ענייני פסח מבעל הסולם זצ"ל ותלמידיו

אוסף מאמרים מבעל הסולם זצ"ל ותלמידיו ששמעו מפיו בענייני פסח

מוגש לחברי אור הסולם: מרכז מורשת בעל הסולם

בהוקרה למתנדבים אשר ליקטו את החומר

אור הסולם

“אור הסולם” - מרכז מורשת בעל הסולם

www.orhasulam.org

יד בנימין	אגרות קודש
28 בענין חג פסח	3 דף מח'
30 מצה היא רפואה אולם העיקר הוא לחם החמץ	7 דף נו'
32 פסח ענין החרות	9 דף קנו'
33 שיעור בזהר אמור סע' קכח'	12 דף קא'
34 זורעים בדמעה ברינה יקצורו	שמעתי
הרה"צ דוד מינצברג זצ"ל	16 ויבן ערי מסכנות
35 טעם שבת הגדול	וירא ישראל את מצרים
הרה"צ רמ"ב למברגר זצ"ל	22 טעם שלא נוהגים לאכול אחד
35 הגלות גורמת שהעבודה היא בפנימיות	23 אצל חברו בפסח
35 פסח בחי' חיה שבועות בחי' יחידה	23 טעם הצנעת המצות
35 כל ישראל צריך להשיג כל התורה	25 זהר אמור סע' קכח'
36 כל הנזהר בפסח ממהו חמץ	27 כל פעולה עושה רושם
36 ענין גלות מצרים	27 ענין חג הפסח
37 כל המחלה שמתה במצרים וגו'	הרה"צ מ"י וינשטוק זצ"ל
37 סגולת חודש ניסן	27 שיעור הגאולה הוא לפי שיעור הגלות
37 בחורין ובסדקין	

אגרות קודש

דף מת

ו' עש"ק שמות פ"ה ורשה.

לכבוד בני הישיבה דעטור רבנים ה' עליהם יה"ו

...אצטער מאד על אברים
המדולדלים שסיבות החיצוניות גברו
עליהם מלהסתפח עמכם, יתן ה'
שיחקו ויוכלו להתחבר עמנו ויהי ה'
עמהם.

ואני מבין שאינכם עוסקים כ"כ
ביחודין דמוחא וליבא כחפצי, עכ"ז
עשו כפי כחכם ותשועת ה' כהרף עין,
והעיקר העומד היום לפניכם, הוא
אחדות החברים והתאמצו בזה יותר
ויותר כי יש בה לשלם בעד כל
החסרונות.

איתא: "תלמיד שגלה, מגלין רבו
עמו". פירוש, שהיה קשה לחז"ל,
איך אפשרי הדבר שישלטו קטרוגים
בתורה ועבודה של התלמיד, עד כדי
גירושו מלהסתפח בנחלת ה', וזאת
אחר

דבוק ברב אמיתי? וע"ז תירצו, כי
בעת ירידת התלמיד, ידמה לו כמו
שהרב גם הוא ירד ח"ו, עמו, וכיון
שכן הרי באמת כן, כלומר, שלא
יוכל להנות מרבו, אלא כפום מה
משער בלבו, וא"כ אין לו
אלא רב שפול וירוד. בו במדה שמדד
אותו ועל כן גולין את רבו עמו. וד"ל.

תחילת גלות מצרים והשעבוד
מתחיל מהכתוב: "ויקם מלך חדש על
מצרים אשר לא ידע את יוסף",
פירוש, שנתגלה שליטה חדשה
במוחם של כל אחד ואחד, שליטה
חדשה מקרוב, כי נפלו ממדרגתם
הקדומה, וכנ"ל "שתלמיד שגלה
מגלין רבו עמו", וממילא לא ידעו
את יוסף, כלומר, שלא השיגו אותו
אלא כפי מה ששיערו בלבם. ולכן
ציירו בלבם תמונת יוסף כמוהם
עצמם, ומכיון שכן "לא ידעו את
יוסף" והתחיל השעבוד, שאם לא כן,
ודאי היה הצדיק מגין עליהם, ולא
היה מצויר להם כלל בחינת גלות
ושעבוד.

ומפורש שעבודם "בחומר
ובלבנים" "חומר", ה"ס עון החומר
שדנין בזה על "המחשבה" ובלבני"ם,
ה"ס "התשובה" שזכו לרחמים
עליונים, והשיגו לשעתם אור עליון,
מאמונת האבות הקדושים, ונתלבנו
מעונותיהם, אלא שלא היה לתמידות,
והיו מתגלגלים ובאים מחמת זה בכל
עבודה בשדה, דהיינו, המשך עבודה
קשה הנוגעת בכל שאר המצוות. כמו
שאמרו ז"ל: "בינונים זה וזה
שופטין", ולכן נקראת קליפה זו
"פרעה", אותיות "פ"ה ר"ע", פל',
דבחי' מלכות שבמוחין נקרא פה,
שסודו הוא בחי' הכרעה והסכמה
שלא יחל דברו וכל היוצא מפיו
יעשה. ובגלות מצרים היתה שליטה

וחומסת אותה מעמהם. ואע"ג שדביקים עמי, עם כל זה לא ישמעו בקולי. פירוש, שבעוד שיש להם שליטה לקליפת פרעה, ופה ודבור בגלות, מקום אם היו מאמינים ברעיא מהימנא כראוי, היו יכולים בני ישראל לשמוע בקולו של משה, שהוא למעלה מפה ודבור, ואם היו מתחזקים בזה, ודאי היו נצולים מקליפת פרעה.

ועל זה התלונן משה רעיא מהימנא לפני השי"ת "כי יאמרו לא נראה אליך ה'", פירוש על דרך הנ"ל: "ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף", שבעת ירידתם "לחומר", יכפרו גם בגדלות משה רעיא מהימנא וא"כ איך אפשר שמשה יגאל אותם מתחת קליפה רעה וחזקה כזו? לכן מסר השי"ת ג' אותות, שיראה משה לפני בני ישראל, ולימד אותם לסדר אותות אלו לפנייהם בזה אחר זה, והבטיח לו השי"ת שיעזור לו מן השמים, שיהיה סיפק בידו להראותם, ואחר שיקבלו בני ישראל ממנו את האותות האלו, יבואו לשמוע בקולו של משה, ואז יוכל לגאול אותם מגלות המר הזה.

ועתה אבאר סוד שלושת האותות. אות א' התהפכות המטה לנחש ונחש למטה. אות ב' שבהוצאת ידו ולא מחיקו נמצא מצורעת כשלג ובהוצאת ידו מחיקו הנה שבה כבשרו. אות ג'

ל"פה רע" הנ"ל והיו חוזרים לסורם. ולכן אף על גב שזכו לאיזו הארה עליונה מט"ר, אבל היא לא יכולה להיות נבלעת בגוף, מפני ש"פה רע", שהוא לעומת "פה דקדושה", דהיינו העורף היה מפסיק השפע היורד מן הראש. ויונק ומוציץ כל השפע שהתחיל לרדת בשביל ישראל. וזה סוד "שלא היה שום עבד יכול לברוח ממצרים". כי פרעה עשה כשוף גדול על פתחי מצרים. כמו שאמרו חז"ל.

ובזה מובן הפ' "ואני ידעתי כי לא יתן אתכם מלך מצרים להלך ולא ביד חזקה", פירוש, שהשי"ת הודיע על ידי משה עבדו, ששום יד חזקה, וכוחות שבעולם, לא יועילו על קליפה רעה זו, מפני שאינה נכנעת אלא מפני השי"ת בכבודו ובעצמו. שז"ס "אני ולא שליח", וז"ס "ושלחתי את ידי והכתי במצרים וכו' ונתתי את חן העם הזה בעיני מצרים" וכו'.

ועתה בא נבוא לפרש לכם בעזהשי"ת בשורת הגאולה ושליחות משה. כתוב: "ויען משה ויאמר והן לא יאמינו לי, וכו' כי יאמרו לא נראה אליך ה'". פירוש, דכיון שפה דקדושה היה בגלות, בסוד "כי כבד פה וכבד לשון אנכי". לכן היה משה רעיא מהימנא, טוען לפני השי"ת "והן לא יאמינו לי", כי אם אפילו אקשר את ישראל עמי ואוריד להם איזה השפעה, הלא קלי' פרעה מוצצת

שבשפיכת מימי היאור ליבשה יהיה לדם.

ואפרש עכשיו איך הראה אותם לישראל: בידו של הגואל היה מטה שה"ס ר"מ, שיש "מטה" בידו "להטות" לבן של ישראל לאביהם שבשמים, ואם "משליכהו ארצה", פירוש, שבני ישראל לוקחים את מטהו, לשמש עמו כרצונם (ארצה כמו לרצון). "ויהי לנחש", שנראה להם חטאם, כמו בעלי חי, שמעיקרו טרם קרבו למטהו, היה חטאם בבחי' דומם, ואחר שקרבן את עצמם למטהו, נעשה לנחש ממש, עד "וינס משה מפניו" (פירוש, לפום מאי ששיערו ישראל בעצמם ע"ד לא ידע את יוסף כנ"ל).

ואח"כ כשבא משה להציל מנשיכת הנחש היה אוהז את הנחש בזנבו ולא בראשו. כי גואל שקר כשבא להציל לישראל, אוהז את הנחש בראשו, לפצץ את רישא דחויא, שכן אורח כל תופשי הנחשים.

אבל גואל אמיתי אוהז אותו דוקא בזנבו, (ע"פ הסוד דהאי חויא כפוף לרישא, ומחי בזנבו שכבר פרשתי לכם) "ויהי למטה בכפוי", שאז פועל באמת בקרב לבם, להטותם לכף זכות, ואחר שמקבלים בני ישראל את האות הזה, נותן לו השי"ת רשות ויפוי כח, להראותם אות השני.

וכבר פרשתי לכם דבר חז"ל, "יקריב אותו וכו', לרצונו הא כיצד? כופין אותו עד שיאמר רוצה אני". כי לזוהמא דחויא, שדנין על המחשבה, יתוקן בקרבן עולה המכפר על המחשבה.

אבל גם הקרבת הקרבן, צריכה להיות באהבה ויראה, ומי שצריך לקרבן אפשר לו להתאמץ, על בחינת יראה אבל לא באהבה כידוע. ואם כן גם הקרבן נפסל מחוסר אהבה וע"ז מתרצים חז"ל: "כופין אותו" - את השי"ת ועל דרך "נצחוני בני", כי העובד מיראה נקרא זווגו ע"ד הכפיה. והבן. "עד שיאמר" השי"ת, ויגלה לו רצונו ויאמר לו "רוצה אני" בעבודה זו, ואיגלאי מילתא למפרע, שאין שום כפיה, אלא זווג ממש באהבה ורעות.

וז"ס, "פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה", שבפתיחת הפה מתגלה חכמה עילאה, כי בה בשעה, שנפרדת קלי' "פה רע" מקדושה, יוצא **פה דקדושה** לאור עולם, שז"ס, פתיחת הפה להרוחה, ואין עוד פגע רע ליחל דברו. כי "יודע תעלומות מעיד עליו שלא ישוב לכסלו עוד", ומיד זוכה לחכמה עילאה, כי גילוי חוק ומשפט באים תמיד ביחד, וז"ס "פיה פתחה בחכמה".

וכיון שהגיע לגילוי חכמה, שלא זכה בה, אלא ע"י יגיעתו הקודמת

בשורש, שה"ס "החיק" ואז "והנה ידו מצרעת כשלג". ומתרגמינן ביונתן בן עוזיאל "והא ידיה סגירתא" שנסגרו מבואות השפע, ואין תיקון זולת להתחזק פעם ב', "וישוב ידו אל חיקו", בקבלת החוק, ואז, "ויוציאה מחיקו והנה שבה כבשרו", פירוש, שהחוק מתלווה ומתחבר אל הוצאת יד, וחוק ומשפט מחוברים. ואז שב מהלך החיים והשפע למקומו.

וז"ש "והי' אם לא יאמינו וכו' לקול האות הראשון" ויוציא ידו ולא מחיקו. "והאמינו לקול האות האחרון". כי יראה שבהוצאת יד מחיקו הרי שב לאיתנו.

ואות הג' הענין עמוק, כי היאור הוא אלוה של מצרים, ופרעה אלוה של היאור, שאמר: "לי יאורי ואני עשיתי", שכבר אמרנו, שפרעה חמס אליו כל השפע שיורד מעל הראש, בשביל ישראל.

אמנם תמצית של השפע שחומס, נתן לישראל. ותמצית זו הניתן על ידי פרעה, נקרא נילוס, והוא משקה לכל הדרים במצרים, ונקרא לחם עצלות, שא"צ יגיעה אחריה, ולכן היה פחד שלא יפגמו ב"י אחר גאולת מצרים בלחם אבירים, כמו שקרה במדבר, באמרם "זכרנו את הדגה אשר אכלנו במצרים חנם", וזהו התיקון, "והי' המים וכו' לדם ביבשת", כי הכל יראו שנפסלו

בזווגים שלו, ע"ד הכפיה, נמצא, שלולא לשון דנוקבא, שבה סגולת היגיעה, לא היה זוכה לכלום. ממילא, איגלאי מילתא למפרע, שאפילו זוגין דכפיה הי' ממש זוגין דאהבה וחיבה ודו"ק. וז"ס "ותורת חסד על לשונה", "על לשונה" דוקא ולא בלשון אחר.

ונשוב לענינינו שאות הא', שאחיות משה בזנבו נהפך למטה בכפו, ה"ס "תשובה מיראה" על דרך "פיה פתחה בחכמה", שמעת הזאת שנקבעת למטה, והקליפה משולחת ואינה חוזרת, מתחיל שורש גילוי חכמה עילאה.

וסוד אות הב', ה"ס ושורש, לתשובה מאהבה. שבהיותו מביא ובא ידו בחיקו, בהמנותא עילאה, מתגלה התורת חסד על לשונה, ולא זולתה.

ודו"ק בדברים כי באמת צריך להוציא ידו מחיקו, כי חיק, ה"ס, "אנכי ולא יהיה לך". והוצאת יד, ה"ס "התפשטות הדעת", ואם בשעה שמוציא יד להתפשטות טעמי תורה ורזי תורה, זוכר היטב את שורשו שלא לשנות את טעמו, ויודע בטוב שמוציא ידו מחיקו. נמצא שחוק ומשפט קשורים זה בזה כב' ריעין דלא מתפרשין, אז הולך השפע בדרכיו כדבעי.

ובזה תבין הפירוש, "ויבא ידו בחיקו", שה"ס קבלת החוק "ויוציאה", שבא להמשיך התפשטות הדעת, ואינו מתחזק להיות דבוק גם

הגאולה, כמו שמבואר בהגדה של פסח.

וזה שנתן הקדוש ב"ה למשה בדבור: "בא אל פרעה", כלומר, תייחד האמת, שכל הביאה למלך מצרים, אינו אלא **לסוד פרעה**, לגלות השכינה הקדושה, וזה שאמר: "כי אני הכבדתי את לבו וכו' למען שתי אתתי אלה בקרב". **כי ברוחניות** אין אותיות, כמו שהארכתי מכבר בזה. וכל הפריה ורבייה שברוחניות שורה על האותיות הנשאבים מהחומריות דעולם הזה, בסוד "ובורא חשך", שאין כאן שום הוספה וחדוש אלא בריאת החשך, שהוא מרכבה מותאמת לגלות האור כי טוב. ונמצא שהשם ית' בכבודו ובעצמו הכביד את לבו, ולמה זה? כי לאותיות אני צריך. וזה ענין, "למען שתי אותותי וכו'", ולמען תספר וכו'. וידעתם כי אני הוי"ו. פירוש, שאחר שתקבלו האותיות, כלומר, שתבינו, שאנכי נתתי והטרחתי בעדכם, בסוד **אל תסורו "מאחרי"** וכו', כי תקיימו היטב את האחוריים לי לשמי. ואז תעשה השפע את שלה, ותמלא את האותיות, ויהפכו המדות להיות ספירות, כי טרם המילוי נקראים מדות, ובמלואם לטובה נקראים ספירות, "ספיריות", שמאירים לעולם. **מסוף העולם עד סופו**. שזה סוד "ולמען תספר", וכל זה אני צריך בשביל הסוף דבר. דהיינו, "וידעתם

ממשקה ישראל, שאח"כ הגיע להם מזה דם פסח ודם מילה. וז"ס "צופיה הליכות ביתה", פ"י שמימי היאור נהפכו לדם ביבשה, ואז "ולחם עצלות לא תאכל", והוא ענין עמוק ואאריך במקום אחר.

יהודה ליב

דף נו

ב"ה י' שבט תרפ"ה ורשה יע"א

לכבוד ... נ"י

... ועיין היטב באלף יומין דחול! כי הם שבילי דנהר דעה, והיינו דקאמר שמואל: "נהירין לי שבילי דשמיא". בבחינת שבת, "כשבילי דנהרדעה", בחינת יומין דחול. כלומר, "מי שלא טרח בערב שבת, מהיכן יאכל בשבת". ואם כן כל האורות דשבת נערכין באורות שמרויחין ביומין דחול. שז"ס "אלף יומין דחול". ובזה יובן הפסוק, "בא אל פרעה", וה"ס השכינה הקדושה בהתגלות, מלשון "ופרע את ראש האשה". כמ"ש בזוהר. והענין שבמדה שבני ישראל חשבו שמצרים מעבידים אותם ומטרידים אותם מעבדות ה', באותה מדה היו באמת בגלות מצרים, וכל הטרחא של הגואל, לא היתה אלא לגלות להם שאין כאן כח אחר מעורב, ו"אני ולא שליח", כי אין שום כח זולתו. שזה היה באמת אור

ז"ל. ואין כאן **חדוש** אלא **השך**. כמו דיו לספר תורה. אשר בהתאמצות העובד הוי' לעשת נחת רוח ליוצרו, ולהשלים חפץ הוי', אז מתגרה "המשכלה ועקרה". ובסוד קבלת עול מלכות שמים בשלמות, שזה סוד "זאת" - זוכה ורואה הצורות האמיתיות שיוצר אור, בקושיות וטרדות, ואז זוכה להתהלל בהשכל וידוע שזהו רוח אמיתי, הלל ונרצה במחשבה תחילה.

ובזה יובן הפסוק: "ויאמר אליהם יהי כן ה' עמכם וכו'". ויגרש אותם מאת פני פרעה" - אשר כל התגברות פרעה מלך מצרים, לא היה אלא "בטף" **כי לא ידע את יוסף שכלכלם בלחם לפי הטף**. וסוד הטף, הוא סוד, שפע המצומצמת בשעת קטנות. בסוד מה שאמרו ז"ל: "טף למה באין כדי ליתן שכר למביאייהם". ולכן הראה כחו על הטף, ואמר: "ראו כי רעה נגד פניכם. לא כן לכו נא הגברים". כי על ניצוצי הגבורות בעבודת ה', יש לו להודות שעל ידי הקדוש ב"ה באו. אבל על ניצוצי הרעה שנגד פניכם, זה אי אפשר לומר, שמצד השי"ת הוא. ודו"ק בזה.

ולכן אמר: "כי אותה אתם מבקשים". כלומר, כל מגמתכם הוא להגביר ניצוצי הגבורה. ולהגביר ניצוצי הרעה. ואיך תוכלו ליחד ניצוצין

כי אני הוי'", "ולא שליח". שז"ס שער הנון, שאין לו דרך להתגלות זולת בהקדם מ"ט פנים טהור וטמא, בזה לעומת זה, שבהם "צדיק מ"ט לפני רשע".

וזה ענין הכתוב: "אל יתהלל חכם בחכמתו ואל יתהלל הגבור בגבורתו וכו'", כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידע אותי". פירוש, על דרך שכתוב: "לא תהיה משכלה ועקרה בארצך וכו'", והבן, אשר "משכלה ועקרה", הוא ענין אחד, אלא **שעקרה** נקראת בחינת החסרון והאות עצמה. ו**משכלה** נקראת בחינת המלוי, שנותן הסטרא אחרא, למלאות החסרון הזה, שאין לו קיום, וקצר ימים ושבע רוגז. ולעת תיקון נגלה לעין, שמזו **המשכלה** נעשית **ההשכל**, ומזו **העקרה** נגלה בחי' "וידוע אותי".

וזה שהורה לנו הנביא: "אל יתהלל החכם בחכמתו והגבור בגבורתו", כי כל בחינת הישות ומהות שאדם מרגיש בעצמו, אין בזה שום רוח, לא לעליונים, ולא לתחתונים, כי בכל בחינות מהות ואורות אין בו שום חדוש, שזה סוד, "ויוצר אור", פירוש, באור אין חדוש, אלא **היצירה** כלומר, בשעה שיש להשפיע מהלכים על גב אותיות ומגלה צורות העליונים.

אבל "ובורא חושך" **שברא**, הוא ענין הוצאת "יש מאין", כמ"ש הרמב"ן

הרעות להשי"ת. ובזה נגרשו מבחינת הפנים של פרעה ודו"ק כאן. ובזה יובן מכת הארבה, שנאמר: "וכסה את עין הארץ וכו', ואכל את יתר הפלטה" פירוש, כיון שראה השי"ת שכל אחיזתו של מלך מצרים (עד שגירש אותם וכו'). היה במה שבירר הגברים, ודחה את הטף (על דרך אותה אתם מבקשים כנ"ל) לכן המכה חמסה מהם גם בחינת הגברים. ואבדו גם כל ניצוצי הגבורה. ובזה תבין הפסוק של הגאולה: "החדש הזה לכם ראש חדשים". פירוש, במצרים היה נקרא החדש **סיון** ע"ד שאמרו ז"ל בהר סיני, שמשם ירדה שנאה, כמו כללות עבודה קשה שבמצרים נקרא **סיון**, כמו **שנאן**, כלומר, שנאה שלנו כנ"ל, על דרך "אותה אתם מבקשים", וכל ההתאמצות שלהם רק למחוק האותיות, מפני ששנאו אותם. ודו"ק. ובאור הגאולה, כשזכו לאלפי שנאן, נעשה החדוש (החדוש) הזה, לראש וראשון, ובמקום **סיון**, נצטרפו האותיות ל**ניסן**. כלומר, נסים שעמנו. וזה שפירש רש"י על הכתוב הזה: "החדוש הזה, מלמד שהראה הקדוש ב"ה למשה לבנה בחדושה". והדברים עתיקין.

יהודה ליב

דפ קנו

ב"ה יום א' שמות תפר"ה

לידי"נ מה"ר ... נ"י היום קבלתי מכתבך, עם כל הני הרפתקאי דעדו עלוך, ומה שכתבת מליל ד' ויחי: "אשר אם היה האור מקיף לכל גופך אז כבר היית מוצל מכל מלחמותיך". עכ"ל.

הנה לפי זה נראה, שעדיין לא נבלע באברייך, את אשר אמרתי לך בטרם נסיעתך. "כי אין ישועה אחרת זולת השגת התורה, ואשר כל מרכבת הס"א, אינו אלא להשטות האדם בענינים אחרים, בכדי למנוע הימנו האמת הזה", שה"ע גלות מצרים בחומר ובלבנים וכו', והתפארות מלכם: "לי יאורי ואני עשיתני".

וראה מש"כ בפרשה זו: "וזה לך האות כי אנכי שלחתיך בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה", פי', שהשי"ת ברצונו לאמת לו את המעמד הקדוש שזכה אז, (כמו שמפורש בכתובים) האמת לו "באות הזה", ששוב יזכה בלי ספק "לקבלת התורה באותו המקום" עש"ה. והבן זה היטב, שאפי' למשה שהי' פני השי"ת מתגלה אליו בתכלית הבהירות, עד כי ירא מהביט אל האלקים מ"מ היה צריך להבטחת התורה, דאי לאו הכי, ודאי לא היה השי"ת הבט אותו, והבן זה.

וז"ש "דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב" וכו'. פי', "בקשו את ה' בהמצאו", דהיינו, במקום שנמצא,

להבין הלשון "היה בעיניך כרשע", שמשמע, אבל בלבו יוכל לידע האמת שהוא צדיק.

והענין שיש ב' עבודות: א' בלבא, ב' במוחא. כלומר, להפך הכלי קבלה שבשניהם ע"מ להשפיע כנודע.

והנה בעת וברגע שאדם מטהר הכלי קבלה דבחי' ליבא, תיכף ראוי לאורו ית', ההולך ושופע תמיד ואינו נפסק. ואור זה נקרא נפש, ע"ש גילוי הנפישה בכל האברים.

וז"ש הכתוב: "מי יעלה בהר ה' ומי יקום וכו' ", "פי' שיהיה לו קומה לנצחיות, ולא יחזור ויפול. והיינו דוקא "אשר לא נשא לשוא נפשי", כלומר, אחר שפנה אליו השי"ת, וקרבהו מעט, צריך מאד להתחזק, ולקחת את האור הזה, לעיון התורה, למצוא רזיה ולהרבות הכרתו בהשי"ת, אשר ה"ס הגבהה עיינין דשכינתא קדישא, עד"ש "כלה שענייה יפות אין כל גופה צריכה בדיקה", ואם האדם אינו שם לבו להגביה העיינין. נמצא שנושא אור הנפש לשוא בלא תועלת. ועוד גרוע מזה, "נשבע למרמה".

כי בעת הלידה השביעו אותו "ואפילו כל העולם כולו אומרים לו צדיק אתה", פי', אפילו יזכה לאור הנפש אשר כל אברים וגידין דעולם קטן שלו, מרגישין שצדיק גמור הוא, ומוטל בגן עדן, מ"מ לא יתן שום

ולא תכשלו בהס"א, המטה תמיד את האדם לבקשהו ית', במקום שלא נמצא. ונמצא מפזרת יגיעתו של אדם לריק ולבטלה, וע"כ מזהיר הנביא "דרשו ה' בהמצאו". דהיינו, במקום תורה, ולא במקום שאין שם תורה, כי לא נמצא כלל וכלל שמה.

ואומר עוד "קראוהו בהיותו קרוב" פי', בו בשעה שהשי"ת מאיר פניו עליכם, היא העת לקרוא אותו, כלומר, להגות ולעיין ברזי ובטעמי תורה שהיא הקריאה. כנ"ל, אולי יתעשת ה' ויפתח לבו של אדם לזכות בברכת התורה. והבן זה מאד ומאד. כי ז"ס "קב"ה אורייתא וישראל חד הוא", ובזה תוכל להתבונן גם בענין הצורך שהיה לו להשי"ת תיכף במעמד הנבואה הראשונה למשה רבנו ע"ה, להבטיחהו נאמנה באות הזה של קבלת התורה כנ"ל דו"ק ותשכח.

וזה שיעור הכתוב: "מי יעלה בהר ה', ומי יקום במקום קודשו. נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשי, ולא נשבע למרמה" וכו'.

איתא אשר בטרם יציאת האדם ממעי אמו משביעין אותו: "אפילו כל העולם כולו אומרים לך צדיק אתה, היה בעיניך כרשע" והענין צריך פירוש: כי כבר אמרו ז"ל: "ואל תהי רשע בפני עצמך", ומכל שכן כל העולם עדין שצדיק הוא, יחזיק את עצמו לרשע, אתמהא, ועוד צריך

תקון אחר זולת "ת"ת". ו"מאן דלא ידע ציוויה דמארי" וכו'.

והענין ע"ד הנ"ל, כי אור העלין המתקרב אל האדם להטותו לתחיה נק' נפש, ע"ש קבלת בחי' נפישא באברים כל חד לשיעורו בעתו, אבל אין לו זכות קיום כלל בלי רוח, דהיינו השגת התורה כנ"ל.

וע"כ נקרא אדם זה "שובב", כמו נער קטן הנותן שתי ידיו בשק מלא דינרין, ומפזז ומכרכר, ואינו יודע מה לעשות בדינרין הללו, כי אינו יודע בצורתא דזוזי, ובטוב מקח וממכר. ונמצא מי שנותן מתנה שק דינרין לנער קטן, אינו עושה לו בזה טובה, אלא אדרבה הוא משובב ומשגע אותו ביותר, וזה שיעור הכתוב "נפשי ישובב", וכו'. כלומר, באם השי"ת אינו נותן הרוח, אלא נפש לבד, נמצא שהוא משובב ומשגע אותו, אבל "מתוך שלא לשמה בא לשמה", כנודע, והיינו, דקמסירם "למען שמו" פיר', שמתוך זה יזכה לשמה. והבן.

וזה שאמר "שובו בנים שובבים" וכו', היינו, אותם שעוד לא זכו לרוח. שה"ע השגת התורה כנ"ל, וכמו שדברתי אתך טרם נסיעתך, שהוא ענין קליפת פרעה מלך מצרים, שהיתה קליפה קשה כזו, ששום עבד לא היה יכול לברוח ממצרים מפני האורות שהי' ברשותם ליתן לכל אלה שנפלו ברשותם, עד שלא היה יכול לפרוש מהם. בסו"ה. "לי יאורי

אמון בזה, בטרם שמגביה עיינין דקדושה.

וז"ס "מי יעלה" "ומי יקום", היינו דוקא "נקי כפים", כלומר, שזכה לנקות ב' בחינות קבלה שלו, דמוחא, ודליבא "ובר לבב" היינו שזכה להשיג טעמי תורה וכל סודותיה כמ"ש "וידעת היום והשבות אל לבבך, כי ה' הוא האלקים וכו' אין עוד", "אשר לא נשא לשוא נפשי". כלומר, שהדין איך לעבוד ולשמש באור הנפש שהאיר לו השי"ת. "ולא נשבע למרמה". אלא הגביה העיינין כנ"ל; ודו"ק היטב בכל האמור פה כי היא העצה הישרה האמיתית שלא להלכד בעצת הס"א ההולכת ומשטת תמיד לדרוש ה' במקום שלא נמצא. כנ"ל. וע"כ צריך בכל יום להזכיר את עצמו בזה. וד"ל.

ומה אעשה לך אם לא תחשיב את דברי כראוי. ועל כן אתה מפזר כוחות בחנם, והלואי תשמע אותי מעכשיו, כי דברי תמיד בלא תוסיף ולא תגרע, וע"כ עדיין עומדים ומחכים אחר לב שומע ומי יתן!

והנה דברי אלו נאמרים בעתם כי עבודה המדויקת הנזכרת, מסוגלת ביותר בימים אלו שנקראים בספרים תקון "שובבי"ם "ת"ת".

ואגלה לך ענין זה, כי בספרים נמצא אך רמזים בלתי מובנים כלל ועיקר לההמון, אמנם סימנו "שובבי"ם "ת"ת" "ת"ת ר"ת תלמוד תורה, ואין

עד"ז ממש, מי שכלי קבלה דלבא מטונפים, בהכרח שמהרהר איזה פעם ביום, יבוא לידי קרי בלילה.

גם יחד עם זה ממש, בהכרח שיבוא לו מחשבה של מינות ח"ו הנק' "חמת קרי" כי כלי קבלה דלבא, וכלי קבלה דמוחא עולים ממש בקנה אחד, שאז "צדקת הצדיק לא תצילנו ביום פשעו", ונמצא כל אורות שקבל נופלים ברשת הס"א ודו"ק בזה! כי קצרתי, וכ"ז נמשך ר"ל עד שזוכים להמשיך רוח עם הנפש היינו קבלת התורה.

לא אוכל להמשיך בזה עוד וכבר בא העת שתקח דברי אל לבך אולי יתעשת ה' לנו ויערה עלינו רוח ממרום עד אשר חפץ ה' בידך נצליח...

יהודה ליב

דף קא

בס"ד נשיא לבני מנשה גמליאל בן

פדהצור תרפ"ז לאנדאן יע"א

לכבוד התלמידים ה' עליהם יחיה

... והנה אשיב לכם ביחד, להיות הכל נובע מרצון אחד, וקדושת החג מתקרב ובא, וכמו שידעתם שדרכי להתקבץ אל עצמי, ולא לותר זמן בימים אלו.

ואני עשיתני", כמו שפרשתי לך בעודך פה. ... אשר ע"כ בפרשת שמות, מתחיל השעבוד מגלות מצרים ומסתיים לא לפני פרשת יתרו בקבלת התורה. בסו"ה "וזה לך האות כי אנכי שלחתיך בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה" כמו שפירשתי לעיל.

ולפיכך מסוגל מאד לכל אדם הרוצה להשלים את החפץ הנדרש הימנו, שבאלו הסדרות "שובבי"ם תרומה תצוה" יפשפש במעשיו ויתקן דרכיו לקבלת התורה. ... וכל נצוצי אור נפשו שנשבו בקליפת מצרים, יקבץ אותם למקום תורה ובגעגועים ובכסופים גדולים. ובלמוד בשכל החיצוני על דרך "כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה", כנודע, עד שנוכה שיפתח לבנו בתורתו ובעמקי סודותיו ונוכה לקבלת התורה כמפורש בפרשת יתרו, והמשך הסדרות משפטים תרומה תצוה ה"ע שמורה מעשיית העגל ושבירת הלוחות.

והנה בספרים מרומז תקון שובבי"ם על ענין הוצאת שז"ל הנקרא קרי כל, אמנם הוא ענין אחד: ע"ד שפירשתי, שמי שלא טיהר את הכלי קבלה דבח' לבא, בהכרח שגם כלי קבלה דמוחא מטונפים הם, ואמונתו פגומה, כי לא יכול להאמין מה שאין עיניו רואות וכו'.

מאור, ובמעשי בראשית הקדים רפואה למכה, שנאמר בפסוק אור "יהי אור", "ויהי אור", דהיינו, שיהיה מספיק לב' הסתרות הנ"ל.

והנה בכח הנחש המסית, נפגם גם אור השני, ונשאר ממנו ור, ומכבר חסר באור הראשון הו' כנ"ל ונשאר **סער על ראש הנחש וסיעתו**, "ארור אתה מכל הבהמה", וכו'. שמראשון נשאר **אר**, ומהשני נשאר **ור** ועל כן נקצצו לו גם הרגלים, ועל גחוונו ילך ודו"ק. כי אין לי פנאי להאריך. שזה סוד אור ששימש בז' ימי בראשית וכו', שגנזו לצדיקים לעתיד לבוא והבן.

אולם כל התיקונים המה במקבלי האור, שבהיותם אינם כדאים לקבל האור העליון, הנם ח"ו במורדי האור כי **אור ה"ס**, **השפעה**. וכשמגיע לכלל קבלה, נקרא **מאור**, שה"ס, **פנימיות המחזירו למוטב**, המתלבש בכלי קבלה, ואור העליון מתלבש באותיות כל התפילות, והוא ושמו אחד, שה"ס שהיו אבותינו משוקעים בטיט ובלבנים, מגלולי מצרים בשער מ"ט דהטומאה, ואז נגלה עליהם, מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם, והטעם, שהיו צריכים לגלות כל אותיות התפילה, ועל כן המתין להם הקב"ה. אמנם כשכלו התפילות מהר עליהם לגאלם, ו"גיסו וידו באין כאחד" ממש.

והגם אין לי עוד הוצאות גדולות לצרכי אוכל נפש על החג, כי ב"ה השגתי המצות והיין לנכון. אבל טרוד אנכי לקבל את הבן הנולד מכל העובר עלי במשך חדשי העבור מחודש תשרי, והבן יקיר לי מאד, ילד שעשועים, ועל כן המו מעי לו, ולכל צרכיו.

בטח שמתם לב לכתוב במכתבים הקודמים, שתכינו עצמכם לנהרות אל ה' ואל טובו בימים האלו, בטרם ביאתי אליכם, כי הזמן מוכשר לכך- אם תרצו, כי בצרכי ה', וחלק ה', אין הזמן והמקום מגבילים בינינו כלום, והקופה של גשמיות? תלו אותה לאחרים! והננו אחד.

כבר תמו חז"ל, "אסתר מן התורה מנין"? ואמרו: "ואנכי הסתר אסתיר", והענין, "שמתוך שלא לשמה בא לשמה", ש"המאור שבה היה מחזירן למוטב", ואם כן שפיר הקשו, איך אפשר להיות הסתר לאיזה אדם? ואפילו אם תאמר שרשע הוא, שעוסק בתורה ומצוות שלא לשמה, מכל מקום המאור שבה מוכרח להחזירו למוטב, ויתרצו, שיש ב' הסתרות, בסוד "הסתר אסתיר", הסתר אחד ממיעוט הירח, כמ"ש "מאורות, חסר כתוב", ונחסר ה' מהמאור שבה, **מאר** במקום **מאור**. הסתר שני, מחטא אדם הראשון, בבחינה **שזרק בה זוהמא**, ונתמעט ג"כ הראשון ונמצא **מר** במקום

הגדולים". ואז "מרדכי מן התורה", כמ"ש "מר דרור", דהיינו, "חירות ממלאך המות". והיינו בלשון הקודש ממש. כי כל הטהרה באחרים שה"ס תרגום, וחירות גמורה בלשון הקודש. דמ"ט פנים טהור, ומ"ט פנים טמא, מסיטרא דמיעוט הירח הוא. ועל כן תיקון א' יוצאים הכלים בטהרה, ותיקון ב' הוא "שם חדש, אשר פ' הוי' יקבנו", "הויה שמה" "ובכל מקום מוקטר ומוגש לשמי".

והארכתי עד פה להטעימכם **מרור של מצוה** אם תרצו, שסוד "וימררו את חייהם" - בחוסר ב' אלפין דתוהו, הגם דוהמא דחויא, לא היה אלא באור א' כנ"ל. אבל תלה הקלקלה בעליונה שחוסר הו"א דמיעוט הירח הדיח (הוכיח) שא חסר גם שם ח"ו, והלביש אותם כמו אור וכלי, שמן המאור ואור, נטל א דמאור (דהו' כבר חסר) וא דאור, והרכיבן זה בזה, ועשה **מר** ור והיינו מלאך המות, שב' רישין נעשין לת', וכשזוכין "במר דרור" כנ"ל, אז "ואתא קב"ה ושחט למלאך המות" - הנעשה שוב פעם מלאך קדוש. ואין כאן מ"ט ומ"ט, כף זכות, וכף חובה, שהם **כף ב** אותיות אלא "הוא ושמו אחד", כי "לא ישיא אויב בו, ובן עולה לא יעננו", "הפוך רשעים ואינם" וכו'.

ועל כן מתחילה צריכים לאסור את אלוה של מצרים, באסור (בעשור) לחודש, להיות נתלים

ומרדכי הצדיק באמנו את ה"דתא" (הדסה) זכה בה מצד שהיתה בת דודו אביחיל, ואע"ג "ומראה כבוד אש ה' כאש אוכלת בראש ההר", מרעה טוב ושמן היה לה אצלו, כמ"ש "מימינו אש דת למו". שהבין באור צדקתו, והמשיך עליה חוט של חסד, ובהמשכה זו המשיך מדת ה"קו" לקדושה י"ד יום (דמדת קו ה"ס חסד) מסיבת ב' המעוטין הנ"ל בסוד "ואביה ירק ירק בפניה", עד שזכה "ותהי אסתר נשאת חן בעיני כל רואיה", אפילו לאומות העולם ממש.

ומתחילה תקנה באחרים, דהיינו "שעומדת מחיקו של אחשוורוש, וטובלת ויושבת בחיקו של מרדכי הצדיק", שה"ס הטהרה, בסוד "ומתרגמינא מרי דכיא", (וזה שתירצו שמרדכי הו"ס התרגום של תורה). דהיינו, ה"מר" מסטרא דחויא הנ"ל. שהטיל בה זוהמא, (וזה סוד לרוב אחיו, ולא לכל אחיו והבן היטב) ופרח ממאור שבה הא' ד"אין אני והוא יכולים לדור בעולם" כי "אין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת". וזכה וטיהרה לה, כי המשיך לה אלופו ומיודעו: אבל, עדיין מאורות חסר כתיב, דהיינו, הו' מצד מיעוט הירח כנ"ל.

אך בעבור זה זכה אחר כך "בלבוש מלכות וכו', ועטרת זהב גדולה". כמ"ש "את שני המארת

אשר גאלנו וכו', כי "בניסן נגאלו ובניסן עתידין ליגאל", כלומר, "שהיה הוה" מתיחדים בפי שנים כאחד, כי רואה את אחוריו, כמו את פניו, ואל יהיו לכם לפלא, הלא קופה של שרצים, תלוי לכל אחד ואחד מאחוריו, ואיך תבא לקו המשוה עם שלפניו.

אמנם זה בסוד הוה לבד, שהנצחיות הוא סוד הוה, והמשוה יהיה להוה והיה, והיינו בזוכים לאור אמת, המתלבש רק ברצון אחד ומיוחד, וכל היותר משהו מרצון אחד, על כיוצא בו אמרו: "כל יתר כנטול דמי", שזהו ביחוד של הדביקות האמיתי מהכרת לבו, המלא מאור הויה ב"ה, על כל גדותיו.

ואפילו כשמכוון לבו לשמים, צריך להזהר מאד, באחדות הרצון, שיתיחד ביחוד אמיתית הכרה פנימית בשיעור הדביקות על גבהו של היכולת ה'... ית' כי ידו לא תקצר ח"ו, כמ"ש: "ואולם חי אני וימלא כבוד ה' את כל הארץ".

וז"ס גאולתן של ישראל, בסוד "אני הויה, אני ולא שליח, ולא מלאך, ולא שרף", כמ"ש ז"ל.

כי מי שיש לו רצוניות הרבה, הרבה שליחים למקום, והרבה מדרגות יש, כמ"ש המקובלים, שאפילו בנפש דעשיה, יש קכ"ה מדרגות, אבל מי שאין לו אלא לב אחד, ורצון אחד, אין לו כל

בתורה, "לא יוכל לבכר (לבקר) את וכו', כי את הבכור בן השנואה יכיר לתת לו פי שנים", שז"ס, הכנה למכת בכורות, בן השנואה.

ובזה שאסרו את אלהי מצרים לכרעי המטה, המשיכו עליהם אור יקרות, במקום הכרות, ו"יקיר כמו יכיר", ואין ביקור, ויש ביכור, כי אין מום, כמו שנאמר "הבן יקיר לי אפרים ילד שעשועים", וכו'. כי "שכל את ידיו", וישם יד ימינו על ראש אפרים, וה"ס... "שה לבית אבות", מידי אביר יעקב כנ"ל. ובארבעה ימים של ביכור, שחטו אותו בארבעה אסור (עשור) והפה שאסר, (שהו"ס פי שנים יכיר ויקיר) הוא הפה שהתיר ובאור לי ה', ולילה כאור תהיה. ואז "שה לבית". ו"בעצם היום הזה, יצאו כל צבאות ה'", וכו'. "אני ולא שליח" וכו'. "וטבלתם בדם אשר בסף", בשיפולי כרעא, "והגעתם אל המשקוף, ואל שתי המזוזות", דהיינו, התיקון אשר ממלא את ב' המיעוטין הנ"ל, ה"ס "שתי מזוזות", מלשון מז"זזה", בסוד אמונת אומן, ואמונת נאמן, והבת שאומן היא ממש אמו בנאמן, כמו שפירשתי לכם כבר, ואז "והגעתם אל המשקוף" וכו', כי "דמים תרתי משמע", ואין לי פנאי להאריך. והמשכילים יבינו.

ומה מאד כלתה נפשי לשמוע מכם בשורת הגאולה, וברכת הגאולה,

שהוא פלא בעיניכם, להשקפתכם. אבל על כל פנים תאמינו לי שאין כוונתי ח"ו להתפאר, כי טובת ה' היא טובתכם, ואם קטנים אתם בעיניכם, תביטו על בעל מלאכתכם שפעל אתכם, כי אומן נפלא, אינו פועל דברים שפלים ונמוכים. ורעיון רוח הזה, הוא הפגם מסטרא דחויא שהטיל בה זוהמא, לחשוב את עצמו לנמוך ושפל, ולא ירגיש כי הויה עומד לימינו, גם ורק בעת **תחתית שפלותו**, ואני מה שאני רואה, אני אגיד, אולי ימצא השיל"ת חן בעיניכם בימינו בקרוב.

יהודה ליב

שמעתי

ויבן ערי מסכנות

שמעתי מאאמו"ר זצ"ל ג' שבט

תש"א

הנה הכתוב אומר "ויבן ערי מסכנות לפרעה, את פתום ואת רעמסס" (שמות א'). ויש לשאול, הלא פתום ורעמסס משמע שהם ערים יפים. וערי מסכנות משמע שהיא עניות ודלות. וגם מלשון סכנה. וכן יש להבין, במה ששאל אברהם אבינו עליו השלום: "ויאמר וכו', במה אדע כי אירשנה?" (לך לך ששי). ומה השיב לו הקב"ה.

החשובות, וכל המדרגות הנעשים ע"י שרפים וחיות ואופני הקודש, אלא "ואהיה אצלו אמן", ילד שעשועים, כי עבד ה' שיש לו נחת מעבדות שלו, סימן מובהק הוא שהש"י יש לו נחת מעבדו הנאמן, ולהיפך, הוא ח"ו להיפך.

ועל כן צריכים לכוון לב רק להשתעשע עמו יתברך, בשהוא השעשועים לו לעצמו לבדו, ולא להעציב ח"ו, בכל אופן שלא יהיה; וכן בן חכם, מביט תמיד בפנים של אביו, אם יש לו שמחה הימנו, להיות לו מגמה אחת, לשמח האב ותו לא מידי. וז"ס "כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל א-ל", שפירשו ז"ל: שמלאכים ושרפים לומדים ידיעת השי"ת מישראל, וז"ס "כי טוב מאד, זה הס"ם", להיותו פורח באחת, וכשנוטלין ממנו זה הכח לקדושה, אז מקויים בנו ובכל מאודך. וז"ס שמתחית המתים זוכין לגילוי אליהו, שפורח בארבע, ואז מתתקן בנו הכח הזה לעבוד ולעדוד באחת, דהיינו טוב מאד כנ"ל, המקוה לנו בב"א כ"ר.

מכתבי זה ערכתי בקיצור לשון מסיבת קוצר הזמן; אבל ברצות הוי' יספיק שתכינו את עצמיכם, ותזכו לכל הנ"ל, בטרם ביאתי אליכם, ואז "באתרא דליעול 'ירקא' ליעול בשרא וכוורא", כי אחר כל הזכיה הנ"ל, תתחילו להיות מוכנים, לקבל אורו ית' ע"י, כחפץ ה' מכל מראש, והגם

לכבוש הר גבוה כזה. ורשעים בוכין ואומרים, האיך לא יכולנו לכבוש את חוט השערה הזה". (סוכה נ"ב ע"א).

והמאמר הזה כולו מוקשה:

(א) אם כבר שחט את היצר הרע, מאיפה יש עוד רשעים?

(ב) צדיקים למה בוכין, אדרבא הם היו צריכים לשמוח.

(ג) איך יכול להיות שני דעות במציאות, בזמן ששניהם כבר הגיעו למצב של אמת, שהמאמר הזה המדובר הוא בעתיד לבוא, שאז בטח מצב של אמת, ואיך יכולים להיות שני במציאות במרחק כזה, מבין חוט השערה להר גבוה?

ופירש זה עם מה שאמרו חז"ל (שם) "אמר רבי אסי: "יצר הרע בתחילה דומה לחוט של בוכיא (של עכביש), ולבסוף דומה כעבותות העגלה, שנאמר "הוי מושכי העון בחבלי השוא וכעבות העגלה חטאה" (ישעיה ה').

אנו צריכים לדעת כלל גדול, שעבודה שלנו, שניתן לנו, שיהיה על בסיס אמונה למעלה מהדעת. אין זה מטעם, שאין אנו ראויים למדרגה גדולה, ומשום זה ניתן לנו, שנקח הכל בכלי של האמונה. וזה נדמה לנו לבחינת שופלות ופחיתות ערך. והאדם מצפה, מתי נוכל לפטור את עצמו מעול הזה, שנקרא אמונה למעלה מהדעת.

כתוב: "ויאמר לאברם, ידע תדע, כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם, ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה".

לפי הפשט קשה להבין: היות שהשאלה היתה, שהוא היה רוצה בטוחות על הירושה. ולא נראה שום בטוחות בהתשובה, שהקב"ה השיב לו, כי זרעך יהיו בגלות. ומשמע שזה היה תשובה מספקת עבורו.

כי אנו רואים, כי אברהם, כשהיה לו וכוח עם הקב"ה בענין אנשי סדום, היה לו וכוח ארוך עם הקב"ה. וכל פעם אמר "אולי...". וכאן, כשהקב"ה אמר, שזרעך יהיו בגלות, כבר קבל זה בתור תשובה מספקת. ולא היה לו שום וכוח לומר "אולי...". אלא שקבל זה בתור בטוחות על ירושת ארץ.

ולפי זה יש להבין את התשובה הזו. וכן יש להבין מה שפירש הזה"ק על הכתוב "ופרעה הקריב". ומפרש, שהוא הקריב אותם לתשובה. היתכן, שפרעה הרשע ירצה לקרבם לתשובה?

ולהבין כל זה יש להבין את מאמר חז"ל "וזה לשונם: "כדריש ר' יהודה, לעתיד לבוא מביא הקב"ה ליצר הרע ושחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים. צדיקים נדמה להם כהר גבוה. ורשעים נדמה להם כחוט השערה. הללו בוכין והללו בוכין. צדיקים בוכין ואומרים, האיך יכולנו

הפניה לבד, היינו עם השאלה לבד, כבר עוברים על הלאו "דלא תפנו". והיות שהס"א, רוצה שתוכל לינוק שפע מהקדושה. ומה היא עושיית אז שתוכל לינוק שפע מהקדושה? וזה שאומר לנו הכתוב "ופרעה הקריב". ומפרש הזה"ק, שהקריב אותם לתשובה. ושאל כנ"ל: "איך שייך לומר, שפרעה קרב אותם לתשובה, הלא הדרך של הקליפות הוא לרחק את האדם מהקב"ה?"

וזה יש להבין על דרך, מה שכתוב בזהר, וזה לשונו: "אבל כך אתרשים פשע בטמירו, כגוונא דחויא דמחי ואעיל רישיה בין גופיה". ובהסולם "כגוונא וכו'", כי הפשע הזה, להיותו בטמירו, נמצא כח הנחש, דמחי לבני עלמא והביא מיתה לעולם, עודו בכל תוקפו. ואי אפשר להעביר אותו, בדומה לנחש, הנושך לאדם, ותיכף מכניס ראשו לגופו, שאז אי אפשר להרגו". (הקדמת ספר הזהר דף מא, ובהסולם).

ועוד מאמר יש בזהר, שהנחש כפף לרישא ומחי בזנביה. היינו, שלפעמים הוא נותן לאדם, שיקבל עליו את עול האמונה, שהוא בחינת למעלה מהדעת. שזה הוא ענין "כפיף לרישא", אבל מחי "בזנביה". בזנביה, אפשר לפרש, בסופו. שמה שכף לרישא, היה בכדי שבסופו יקבל בעמ"נ לקבל. זאת אומרת, מה שנתן לו מקודם רשות לקבל עליו את

אלא הוא מדרגה גדולה וחשובה מאוד, שאין סוף ותכלית לרוממותה. ומה שנראה בעינינו לבחינת שופלות, הוא מסיבת הרצון לקבל שבנו. ובהרצון לקבל יש להבחין בו בחינת ראש וגוף, שהראש נקרא ידיעה והגוף נקרא קבלה. ומשום זה כל מה שהוא נגד הידיעה, נבחן אצלנו לבחינת שופלות ומעשה בהמה.

ובהנ"ל יש לפרש, מה שאברהם אבינו עליו השלום שאל להקב"ה "במה אדע כי ארשנו?" כי איך יהיה מציאות, שיוכלו לקבל עליהם עול האמונה? היות שזהו כנגד הדעת. ומי יכול ללכת נגד הדעת? אם כן איך יהיה מציאות, שיזכו לאור האמונה, היות שכל השלימות תלוי רק בזה.

ועל זה השיב לו הקב"ה: "ידוע תדע וכו', שהם יהיו בגלות". שפירושו, שהוא הכין קליפה, שהוא היצר הרע אדם בליעל, שהוא פרעה מלך מצרים, שאותיות **פרעה** הוא אותיות **ערף**, כמו שאמר האר"י ז"ל בשער הכוונות לפסח, שפרעה הוא בחינת עורף **מצר-ים**, שהיה מוצץ את השפע כשירדת לתחתונים, עם השאלה שלו, שהוא בא ושואל "מי ה' אשר אשמע בקולו?" (שמות, שביעי). ותיכף עם השאלה הזאת כבר נמצאים ברשות הקליפות, כמו שאומר הרמב"ם (בהלכות דעות) מה שכתוב "אל תפנו לאילים", עם

פרעה. ואז באו לידי החלטה גמורה ומוחלטת, שהעבדות צריך להיות בבחינת אמונה למעלה מהדעת, ובבחינת השפעה.

אבל ראו, שאין כח בידי עצמם לצאת משליטת פרעה. לכן כתוב "ויאנחו בני ישראל מן העבודה". כי פחדו, שלא ישארו שם בגלות לעולמים. אז "ותעל שועתם אל ה'", וזכו לצאת מגלות מצרים.

נמצא, שמטרם שראו את המצב, שבו הם נמצאים ברשות הקליפות, וכואב להם ומפחדים שלא ישארו שם לעולמים, אז אין שום צורך, שה' יעזור להם מכלי קבלה, אם לא מרגישים את ההזק והחסרון, שיש בזה, שזהו כל המפריע מלהתדבק בה'. כי אחרת אדם מחשיב יותר את העבודה בבחינת ידיעה וקבלה. מה שאם כן בחינת אמונה נחשב לבחינת שופלות. ובוחרים יותר בידיעה וקבלה, כי כך מחייב שכל החיצון של האדם.

ולכן הוכן להם הגלות, שירגישו שאין להם שום התקדמות בהתקרבות לה', כל עבודתם נשקע בתוך קליפת מצרים. ואז ראו, שאין להם שום ברירה, אלא הם מוכרחים לקבל על עצמם עבודה של שיפלות, שהוא בחינת אמונה למעלה מהדעת, ולהשתוקק לבחינת השפעה, אחרת הם מרגישים, שהם שנמצאים ברשות הס"א.

האמונה, היה בכדי שאח"כ יקח הכל לרשותו. כי הקליפה יודעת, שאין מקום לקבל שפע, אלא על ידי הקדושה.

וזה פירוש, שפרעה הקריב. שדרשו, שהקריב את ישראל לתשובה. וזה היה בכוונה תחילה, כדי שאח"כ יקח מהם הכל לרשותו. וזהו שכתב האר"י ז"ל, שפרעה היה יונק כל השפע, שהיה יורד לתחתונים, היה יונק מבחינת עורף ומצד הגרון, שהוא בחינת רישא דגופא, שהיה לוקח הכל בכלי קבלה שלו.

וזהו פירוש "ויבן ערי מסכנות", היינו שזה היה לישראל. זאת אומרת, שכל כמה שהיה עובדים בזמן גלות, הכל לקח פרעה לרשותו. וממילא היו עם ישראל עניים, שנקרא מסכנא, בחינת עני.

ועוד יש לפרש **מסכנות** מלשון **סכנה**, שהם היו בסכנה גדולה, שלא ישארו במצב זה כל ימי חייהם. אבל לפרעה היה עבודתם של ישראל פיתם ורעמסס, היינו ערים יפים מאד מאד.

לפי זה יהיה הפירוש "ויבן ערי מסכנות" - לישראל, ולפרעה - את פיתם ורעמסס. היות שכל מה שעבדו ישראל, נפל לקליפות, ולא היו רואים שום ברכה בעבודתם. ובזמן שהיו מתגברים בעבודת האמונה ובבחינת השפעה, אז כן ראו פריה ורביה. וברגע שנפלו לבחינת ידיעה וקבלה, היו תיכף נופלים לרשות קליפת

אחרת, אם רוצים להכנס לקדושה, אלא לקבל עבודה של שיפלות, היינו אמונה והשפעה. אחרת הם רואים, שנמצאים תחת שליטת קליפת פרעה מלך מצרים.

נמצא, שתועלת הגלות היה, שירגישו, שהרצון לקבל הוא חטא. וזהו סיבה, שיחליטו, שאין עצה אחרת, אלא להשתדל להגיע לכלי השפעה. וזה ענין, שאמר לו הקב"ה לאברהם אבינו עליו השלום, על השאלה, שהוא בקש בטוחות על ירושת הארץ: "ידוע תדע, כי גר יהיו זרעך וכו' וענו אותם". כי על ידי הגלות, אז הם יבואו לידי גלוי של החוט השערה, שהוא חטא. אז יבואו לידי קבלת עבודה אמיתית, כדי להרחיק עצמם מן החטא.

וזה שאמר רבי יהודה, לעתיד, שיהיה "בלע המות לנצח", דהיינו שהקב"ה שוחט ליצר הרע, וממילא לא נשאר ממנו אלא חוט השערה, שזה לא מורגש לחטא כלל (שחוט השערה הוא דבר שלא יכולים לראות זה בעין). ומכל מקום נשארים עוד רשעים וצדיקים. ואז כולם רוצים להדבק בו ית'. והרשעים, שעוד לא תיקנו את החוט השערה שלהם, מזמן שהיצר הרע היה קיים, שאז היה יכולת להרגיש, שזהו חטא.

מה שאם כן עכשיו, שאין יצה"ר לא נשאר אלא בבחינת חוט השערה, אז אין להם סיבה שיצטרכו להפוך את

נמצא, שהאמונה שקבלו עליהם, היה מטעם, שראו, אחרת אין להם שום עצה. ומשום זה הסכימו לעבודה של שיפלות. וזה נקרא "עבודה, התלויה בדבר". מסיבת שלא יפלו לתוך רשת הקליפות, לכן לקחו עליהם עבודה זו. אבל אם בטל הדבר, בטלו אהבה לעבודה זו. זאת אומרת, אם בטל היצר הרע, שכבר אין מי שיביאו להם מחשבות דלא תפנו לאילילים, בטלו אהבה של עבודת השיפלות. ובוזה נבין מה שאמרו חז"ל: "יצר הרע בתחילה דומה לחוט של בוכיא (עכביש), ולבסוף דומה כעבותות העגלה".

ידוע, שיש בחינת אונס, שוגג, מזיד. הרצון לקבל, המוטבע באדם, הוא בחינת אונס, מטעם שאין זה בידו לבטלו. וממילא לא נחשב זה לחטא, אלא זה נחשב לעון, כמ"ש: "הוי מושכי העון בחבלי השוא". אם כן, אי אפשר לדחותו או לשנוא אותו, מטעם שאין הוא מרגיש, שזה יהיה חטא. אבל מזה יוצא אח"כ "כעבותות העגלה", חטאה. ומהרצון לקבל הזה נברא אח"כ קליפות, שיש להם מרכבה שלימה, בסוד "זה לעומת זה עשה אלקים". ומשם נמשך היצר הרע. היינו הכל מהחוט השערה הנ"ל.

וכיון שכבר נתגלה שזהו חטא, אז כבר יודעים לשמור את עצמם מחוט השערה הזו. ואז מבינים, שאין עצה

בחוץ, שסוף כל סוף נשאר שנוי צורה.

לכן הצדיקים, כשרואים את זה, אז הם מבינים מה טוב היה להם, שהיה להם סיבה לעבוד בבחינת השפעה, שהיה נדמה להם, שעסקו בבחינת השפעה רק מטעם היצר הרע. אבל הם רואים, שענין החטא, שראו אז, היה לטובתם. היינו, שבאמת העבודה זו היא עיקר. ולא מטעם פחד, שיפלו לרשות הקליפות, עושים עבודה זו. וראיה לזה הם רואים אצל הרשעים, שלא תיקנו את החוט השערה. ועכשיו אין להם סיבה. ונשאר מבחוץ, שלא יכולים לבוא עכשיו לדביקות בה!

נמצא, שהצדיקים מקבלים כח ללכת מחיל לחיל ע"י הרשעים. וזה שהרשעים נעשה אפר תחת רגלי הצדיקים. שהצדיקים הולכים על בחינת שנשאר בבחינת רשעים. אם כן "אגלאי מילתא למפרע", שדוקא עבודה זו היא חשובה. ולא מטעם הכרח, כמו שנדמה להם מקודם, בזמן שהיה להם יצר הרע. עכשיו הם רואים, אפילו בלי יצר הרע, כדאי לעבוד בבחינת השפעה ואמונה.

וענין הללו בוכין והללו בוכין, כידוע, כי בכיה הוא בחינת קטנות, שהוא בחינת ו"ק. ויש חילוק בין ג"ר לו"ק. שמוחין דו"ק מאירים מבחינת העבר, היינו שהם לוקחים חיות ואור ממה שעבר עליהם. מה שאין כן מוחין

הכלי קבלה לכלי השפעה. כנ"ל, שחוט השערה לא מרגישים. אבל מכל מקום להדבק בו ית' לא יכולים, כיון שיש שנוי צורה ו"אין אני והוא יכולים לדור במדור אחד". והתיקון שלהם הוא, שיהיו אפר תחת כפות רגלי הצדיקים. שהכוונה הוא, היות שהיצר הרע נתבטל, נמצא שאין לצדיקים סיבה, שיצטרכו ללכת בבחינת אמונה למעלה מהדעת.

אם כן, כיון שאין להם סיבה, אז מי מכריח אותם? לכן כשהם רואים, שהרשעים, שנשאר עם חוט השערה, ולא תיקנו את חוט השערה, בזמן שהיה היצר הרע, שאז ראוי היה שיוכלו לתקן, מטעם שאז היה מגולה את הרצון לקבל לחטא. מה שאם כן עכשיו לא ניכר לחטא, אלא לחוט השערה.

לכן, אם אין סיבה, אין עכשיו מקום לתקן. אבל יחד עם זה, אין מקום לדביקות, כי השנוי צורה נשאר. וכל התיקון שלהם הוא בזה, שהצדיקים הולכים עליהם. היינו, כשרואים שעכשיו כבר אין פחד מפני רשת הקליפות, שכבר נשחט היצר הרע.

אם כן, מדוע עכשיו הם צריכים לעבוד בבחינת אמונה למעלה מהדעת? אבל כשהם רואים, שאין הרשעים יכולים עכשיו להגיע לדביקות, מטעם שאין להם עכשיו סיבה, היינו יצר הרע, שיהיה ניכר להם לחטא, ויחד עם זה הם נשאר

ובזה נבין, למה נשארים רשעים אחר שחיטת יצר הרע. זהו מטעם כדי שיהיו אפר "תחת כפות רגלי הצדיקים". שאם לא היה נשארים רשעים, אז לא היה מי שיגלה את הענין הגדול הזה, שדרך האמונה הוא לא מטעם אהבה התלויה בדבר. היינו שלא מטעם יצר הרע צריכים ללכת בדרך האמונה, אלא זהו אהבה שאינו תלויה בדבר. היות שעכשיו כבר אין יצר הרע, ומכל מקום רק בדרך האמונה יכולים לזכות לדביקות ה'.

ושמעתי פעם אחרת: הנה מה שאנחנו צריך דוקא לאמונה, הוא מסיבת הגאות שיש בנו, שאז קשה לנו לקבל האמונה. זאת אומרת, שאף על פי שהאמונה הוא בחינה גבוהה, ומדרגה נפלאה, שאין התחתון יכול להשיג ולהבין את יקר ערכה ותכלית רוממותה, הוא רק מסיבת הגאות שבנו, דהיינו הרצון לקבל, נדמה לעינינו שהוא בחינת שופלות ומעשה בהמה. אשר לסיבה זו הוכן לנו אדם בליעל.

ושמעתי פעם אחרת: אשר אנחנו רואים, שבזמן שאנו לא רוצים לקבל את האמונה אנחנו נופלים ממצבנו. ובכל פעם ופעם אנחנו עולים ויורדים, עד שנקבע בליבנו שאין לנו עצה אחרת אלא לקבוע את האמונה.

דג"ר מאיר בהוה, ע"י שהוא מיחד את הזוג.

וזה פירוש, שהצדיקים בוכין ואומרים: "איך יכולנו לכבוש הר גבוה?" שעכשיו הם רואים, מה שהיה לפני שחיטת יצר הרע, שהיה שליטתו גדולה מאד, בסוד "זה לעומת זה עשה אלקים". והיה להם רחמים גדולים מצד השם ית', שנתן להם כח לנצח את מלחמת היצר. ויש להם עכשיו ששון ושמחה מהנס שהיה להם אז, היינו מזמן העבר. וזה נקרא "מוחין דקטנות".

והרשעים בוכין, כיון שעכשיו אין להם שום עצה להדבק בו ית', אף על פי שעכשיו הם רואים, שאין זה אלא חוט השערה. אבל היות שאין עכשיו יצר הרע, אין להם סיבה, שיוכלו להפוך את הכלי קבלה להשפעה. רק רואים שהם מבחוץ, לכן הם בוכין.

אבל התיקון שלהם הוא בזה, שנעשה אפר תחת כפות רגלי הצדיקים. היינו כנ"ל, שעל ידי זה שהצדיקים רואים, אף על פי שאין עכשיו יצר הרע, ומכל מקום אין הרשעים יכולים לזכות לדבקות. אז הם אומרים, על מה שהיה חושבים, שרק מטעם סיבה של יצר הרע צריכים ללכת בדרכי השפעה. אלא הם רואים, שזהו הכלי אמיתית. זאת אומרת, אפילו שלא היה יצר הרע, גם כן דרך זה הוא אמת, שדרך האמונה הוא דרך נפלאה.

וזהו היה בכדי לקבל את האמונה. וזה ויבן ערי מסכנות (לישראל) לפרעה.

טעם שלא נוהגים לאכול אחד אצל השני בפסח

שמעתי בסעודת שחרית דהג פסח תש"ח

אומר טעם על מנהג, שנוהגין, שלא לאכול אחד אצל השני, מטעם כשרות. ולמה לא נוהגין כך כל השנה? וכמו כן מי שידועין בו, ששם כשר בתכלית, אפילו יותר טוב מבאצלו בבית, ומכל מקום נוהגין שלא אוכלין, הוא מסיבת שאיסור חמץ הוא ב"משהו". ועל "משהו" אי אפשר לשמור את עצמו, אלא השם ית' יכול לשמור לו, שלא יעבור על משהו.

וזה ענין שכתוב, שצריכין להזהר על "משהו" חמץ. שהאדם מצוה על הזהירות, שצריך לשית עצות, שלא יבוא לידי "משהו" חמץ. אבל בידי אדם אי אפשר לשמור את עצמו. לכן, שרק השם הוא השומר. ובטח שהשמירה הוא באופן, שלא כל אחד שוה. שיש ה' שומר אותו יותר, ויש שלא שומר אותו כל כך. וזה תלוי כפי ההצטרפות האדם. כי יש בני אדם, שידועים, שצריכים לשמירה יתירה. אזי הם ממשיכים שמירה יותר גדולה. ויש בני אדם, שמרגישים שלא צריכים כל כך לשמירה ממרום. וזה לא ניתן להאמר, כי זה תלוי בהרגשה. כי יש

וירא ישראל את מצרים

שמעתי בשלח

בפסוק "וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים, ויראו העם את ה', ויאמינו בה' ובמשה עבדו".

יש להבין: מה שייך כאן לומר ענין "ויראמינו", שמובן, שהנס של יציאת מצרים וקריעת הים, הביא את ישראל לאמונה גדולה יותר ממה שהאמינו קודם? והלא אמרו חז"ל על פסוק "זה אלי ואנוהו", שראתה שפחה על הים יותר מיחזקאל הנביא. אם כן, משמע שיציאת מצרים היה ענין של ניסים גלויים, המביאים לידיעת ה', שזהו היפך מהמובן של "אמונה", כי אין פירושו למעלה מן הדעת. וכשרואים נסים גלויים, קשה מאד להיות אז באמונה. כי אדרבה, אז הוא התפשטות הדעת. אם כן מהו הפירוש של כתיב "ויראמינו בה"?"

רק יש לפרש על דרך הפירוש של "וכל מאמינים, שהוא אל אמונה". והפסוק מספר בשבחן של ישראל, שאפילו אחרי שראו הנסים הגלויים, לא נגרע אצלם העבדות ה', שהוא על דרך האמונה ולמעלה מן הדעת. וזה הוא עבודה גדולה, לאחר שזוכים ויכולים לעבוד את ה' בדעת, ואז לאחוז בדרך האמונה ולא לזלזל בו כלום.

בחינת חכמה. אבל היתה בלי התלבשות בחסדים, שזה נקרא "גלות מצרים". ובשביל זה נקרא "שינה". אבל יחד עם זה היו ראויים לקבלת מוחין דחכמה, אלא מבחינת אחוריים. "קול דודי דופק". היינו קולו של ז"א, שהוא בחינת חסדים.

וזה שאמר, דא קוב"ה: "פתחי לי פתחא כחדודי דמחטא". היינו שבעת הגאולה, אמר להם, שימשיכו מחדש את בחינת החכמה. ובזמן שהוא בלי חסדים, נקרא הפתח שלה "כחדודי דמחטא", משום שאינה מאירה בלי חסדים.

"ואני אפתח לך תרעין עילאין". היינו, משפיע לה מבחינת חסדים. ואז יהיה לה הרחבה, שיהיה לה חכמה וחסדים.

"פתחי לי וכו', דהא פתחא לאעלא לי בך הוא, דלא יעלון לגבאי בני, אלא בך". היינו שהבנים, הצריכים למוחין דחכמה, אינו הוא יכול להשפיע להם. יען, שבחינתו היא רק חסדים. אלא כשהיא תמשיך חכמה, אז יש יכולת, שהבנים גם כן יקבלו חכמה. לכן נקרא, כי רק היא יכולה לפתוח הפתח הזה.

מה שאם כן "אני סגור דלא ישכחון לי". היינו "שלא ישכחון לי בשלימות". שז"א, בזמן שיש לו רק חסדים, אזי אין לו אלא בחינת ו"ק. ונקרא "אוריא סתם". מה שאם כן, כשיש לו בחינת חכמה גם כן, ואז,

שמרגיש את עצמו בחסרון, והוא צריך לנטירותא יתירה.

טעם הצנע במצוות שמעתי

אמר טעם, למה נוהגין שהמצוות מונחים תמיד בהצנע, דהיינו במצה-טש או בדבר אחר מכוסה. כתוב: "וישא העם בצקו טרם יחמץ, משארתם צרורות בשמלתם על שכמם", שהרמז הוא מ"צרות בשמלתם". וענין, שבפסח עדיין לא היו הכלים מתוקנים כראוי. לכן באה ענין הספירה, לתקן הכלים. שזה ענין, שאמרה "כטפת ורד ראיתי". היינו, שבליל הפסח היתה נס, שאף על פי שהיתה יכולה להיות איזה אחיזה, מכל מקום לא היתה, מטעם שהיתה מכוסה, ולא היתה ניכר לחוץ שום דבר. וזהו הרמז "צרורות בשמלתם".

זהר, אמור סע' קכח'

שמעתי ד' דחזה"מ פסח תש"ט

בזהר פרשת "אמור": "אמרה כנסת ישראל, אני ישנה בגלותא דמצרים" (זהר, אמור, דף מ"ג, סע' קכח' ד"ה "ובחודש הראשון").

הסתלקות המוחין נקרא "שינה". "ולבי ער". לב הוא בחינת ל"ב נתיבות חכמה. היינו שהיה מאיר בהם

וזה "דם" מלשון "דממה", שהוא דמית דממית הג"ר. וזה ענין דם מילה, שענין איזמל הוא סוד דינין דנוקבא, שהדינין מבטלין את דינין דדוכרא. וזה שכתוב "תרי דמא הוו דם פסח ודם מילה". ועל ידי זריקת דם פסח היה ביטול הג"ר והתכללות בתיקון קוין, שהוא סוד המשקוף ושתי המזוזות.

"ובארבעה וכו', ויסתלקו ישראל מרשותא אחרא וכו', ויתאחדו במצה קשורא קדישא". שענין חמץ הוא סוד המוחין המתפשטין מחזה ולמטה, שאז הם מאירים ממעלה למטה. ומצה הם המוחין, שמאירים מחזה ולמעלה, שמבחינה זו אין אחיזה לחיצונים. והטעם, משום שענין המנעולא שנתגלה בליל פסח, שעל ידי זה היה שחיטת הפסח ומכת בכורות, פועלת רק ממנה ולמטה.

זאת אומרת, שנתגלתה בחזה. יוצא לפי זה, כל מה שישנם ממנה ולמעלה, אינו היא פועלת עם בחינת דין הנמצא בה. מה שאם כן מחזה ולמטה, שכל התפשטות היא למטה מבחינתה, לכן נרגשת הדין שבה. לכן היו ישראל נזהרין אז בליל פסח, שיאכלו מצה ולא חמץ.

ויש מעלה למצה, שאינו בחמץ. ויש מעלה בחמץ, שאינו במצה. במצה יש מעלה, שהם מוחין שלמים מבחינת ג"ר דחכמה, הנבחנים עוד לבחינת שני מאורות הגדולים. אבל הם

אף על פי שאין הוא מקבל רק חסדים, נקרא החסדים שלו "אורא דכיא". שאז החסדים שלו מעולים מן חכמה. אבל בלי חכמה לא ישכחון אותו בשלימות.

וזה שכתוב "בגין לאזדווגא עמך ולמהוי עמך בשלם דעלמין. תא חזי בשעתא דקב"ה קטיל לבוכרי דמצראי, כל אינון דקטיל בפלגות ליליא ואחית דרגין מעילא לתתא". היינו, על ידי תיקון המסך דחיריק, שגורם שני בחינות, הסתלקות הג"ר וכמו כן המשכת החסדים, שע"י התכללות הזה, יש יכולת להתפשטות המוחין מלמעלה למטה.

"ביה שעתא עאלו ישראל בקידמא דאת קדישא, אתגזרו". שענין "מכת בכורות" וענין "דם פסח" וענין "דם מילה" הוא בחינה אחת. שזה יודע, שאלהי מצרים היה שה. זאת אומרת, שהקרבת פסח היה מכוון לאלוהיהם. שקליפות מצרים היה, שהם רצו להמשיך מבחינת גמר התיקון, כעין חטא של עץ הדעת, שרצו להמשיך את האור דג"ר מלמעלה למטה. וע"י שחיטת הפסח, היו שוחטין את הג"ר דחכמה, שעל ידי זה היה מכת בכורות. שענין בכור הוא סוד ג"ר. שהיו מבטלין את הג"ר. וזה היה על ידי מסך דחיריק, שהוא בחינת העלאת המנעולא, שזה גורם לביטול הג"ר.

אנחנו לא מרגישים שנוי לטובה, אזי אנחנו מוכרחים לומר, שיש כאן שנוי לרע, אף על פי שאנחנו לא מרגישים. ובמוצאי יום טוב לאחר הבדלה, נתן הסבר לזה, כדוגמת סעודת שבת ויום טוב, שע"י התענוגים הגשמיים, בדרך ענף ושורש, מעוררים את התענוגים הרוחניים, שהוא מעין העולם הבא. ובודאי שע"י לטעום טעם מעין העולם הבא, צריכין הכנה יתירה בששת ימי המעשה. וכפי שיעור הכנתו, כך הוא שיעור הרגשתו.

ובלי שום הכנה נכונה להמשיך את הטעם שבת הרוחניים, אז הוא להיפך. שע"י התענוגים הגשמיים, הוא נעשה יותר גרוע. שאחר סעודת גשמיות, נמשכים רק לשינה ולא יותר. שאחר אכילה באים לידי שינה. נמצא, שאכילתו הורידו יותר למטה. אלא שצריכים להתאמצות יתירה, שע"י התענוגים הגשמיים יבואו לרוחניות. כי כך היה רצון המלך. אף על פי שהם בסתירות, שהרוחניות מונח תחת קו ההשפעה, והגשמיות תחת הקבלה, וכיון שכך היה רצון המלך, לכן נמשכים הרוחניות אחר התענוגים הגשמיים, שמונחים תחת מצותיו ית', שהם תענוג שבת ויום טוב.

כמו כן, אנחנו צריכים לראות, שגם בהחירות הזו שזכינו, צריכים לכוון ולעשות הכנה דרבה, בכדי

בבחינת אחוריים, שאינם יכולים להאיר, מסיבת חסרון החסדים. ויש יתרון לחמץ. הגם שהם רק בחינת ו"ק, אבל כבר מלובשים בחסדים. ובבית המקדש, שהיו מוחין דחכמה, היו גם כן בבחינת מחזה ולמעלה, שהוא בחינת מצה. שלכן נאמר: "וכל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו".

כל פעולה עושה רושם

שמעתי א' פסח תש"ט בסעודה

שאל, אם פועל עלינו את היתירה של ארצנו מידי המשעבדים. שזכינו, שנעשו בני חורין מעול העמים. ואנחנו נעשו כמו כל הגוים, שאין אחד משעובד לחבירו. ואם החירות הזה פעל עלינו, שיש לנו מזה איזה הרגשה בעבדות השם ית'.

ואמר, שאל נחשוב, שזה לא פעל לנו. זאת אומרת, שבעבדות לא ניכר שום שנוי מהחירות הזו. זהו בלתי אפשרי. שהשם ית' אינו פועל בטל, חס ושלום. אלא כל מה שפעל, הוא מתרשם עלינו, הן לטוב והן לרע. זאת אומרת, שמכל פעולה, שהוא עושה, בין החיוב ובין השלילה, היינו בין האור ובין החושך, נמשך לנו כח יתירה. או שאנחנו באים לידי עליה מהפעולה. כך, כי ברוחניות אין שתמיד יש רשות וכה, שתחת הכח הזו מוכרחים להמשיך. לכן אין אדם יכול לומר, שהחירות, מה שהשגנו, לא עשה בנו שום שנוי. אלא אם

אדומה ראיתי". היינו, שראה, שיש מקום, שצריכים עדיין לתקן. שבמקום הזה אין הוא ית' יכול להאיר. לכן היו צריכין לספור את השבעה שבועות של ספירת העומר, בכדי לתקן את המקומות, שיראה ש"מלא כל הארץ כבודו".

וזה דומה למלך, שיש לו מגדל מלא כל טוב, ואין לו אורחים. לכן ברא את האנשים, בכדי שיבואו לקבל את כל טובו. והלא אין אנו רואים את המגדל מלא כל טוב, אלא להיפך, שכל העולם מלא יסורים. וזהו התירוץ, ש"יין מלכות רב". שמצד המלכות, אין שום חסרון ליין. זאת אומרת לתענוגים הנמשלים ליין. אלא החסרון הוא רק מצד הכלים, שאין לנו הכלי קבלה המתאימים לקבלת השפע. כי דוקא בכלי דהשפעה יכולים לקבל. וכפי ערך גדלות הכלים, כן ערך גדלות השפע. אם כן, כל השינוים הוא רק בהכלים ולא בהאורות. וזהו שמשמיענו הכתוב ש"כלים מכלים שונים, ויין מלכות כיד המלך". היינו כמו שהיתה במחשבת הבריאה, היינו להטיב לנבראיו, כפי יכולתו ית'.

ענין חג הפסח

ענין חג הפסח הוא על מוחין דחיה. וענין הספירה הוא מוחין דיחידה. לכן, בזמן הספירה יש הסתלקות

להמשיך החירות הרוחניים, הנקרא חירות ממלאך המוות. היינו זוכין אז לבחינת "מלא כל הארץ כבודו", הנקרא מוחין דאו"א. פירוש, שלא רואין שום מקום ושום זמן, שלא יוכל להיות שם מלוכש הבורא ית', שלא נוכל להגיד בזמן הזה, או במקום זו, אין הוא יכול להתלבש חס ושלוש. אלא מלא כל הארץ כבודו. ומטרם זה יש הבדל והפרש "בין אור לחושך, ובין ישראל לעמים". שבמקום אור שוכן ה'. מה שאין כן במקום החושך.

וכמו כן אצל ישראל, יש מקום לשכון בו אור ישראל ה'. מה שאין כן באומות העולם, אין הבורא ית' מתלבש אצלם. ו"בין יום השביעי לששת ימי המעשה". מה שאם כן כשזוכין למוחין דאו"א, אז זוכין לבחינת "מלא כל הארץ כבודו", שאין הפרש בין הזמנים, אלא שבכל המקומות ובכל הזמנים שורה אורו ית'.

וזה ענין פסח, שישראל זכו אז לבחינת חירות, היינו למוחין דאו"א, שהוא בחינת "מלא כל הארץ כבודו", וממילא, שאין מקום ליצר הרע, כיון שהוא לא מרחק ע"י מעשיו מעבדות השם. אלא להיפך, שרואין איך שהקריב את האדם לעבודתו ית'. אבל הבחינה הזו היתה רק מצד אתערותא דלעילא. לכן אמרו, שהשכינה הקדושה אמרה: "כטיפת כשושנה

"אשר ברא שמים וארץ"? אלא שזאת היא עיקר הגאולה להכיר הגלות של מצרים, שעבדו בארץ לא להם. וזה "וימת מלך מצרים ויאנחו", ואין להבחין מה גורם לזה - אם ע"י האנחה הכבדה מת מלך מצרים, או להפך, כי שניהם בבת אחת - ע"י הרגש הגלות מת מלך מצרים.

ולא היתה גלות מצרים שלימה, כי היו צריכים להיות בגלות ד' מאות שנה, והיו רק רד"ו שנים, ולכן לא היתה הגאולה השלימה. אבל גלות הזו שהיא גלות אדום שהיא שלימה, ולכן תהיה הגאולה השלימה בגמר התיקון. ואמנם אף שלא היו בזמן ד' מאות שנה, אבל בהרגש היה שייך להיות ד' מאות שנה, כי ד' מאות זהו שלימות, ע"ד שאמרו: "אין אדם עומד על דעת רבו אלא אחר ארבעים שנין' או להיפך - "ארבעים שנה אקוט בדור". וזה היה חסר להם להיות הגאולה כשלימות.

ונו"ן זהו שלימות, אלא כי ד' הוא כי הכתר נכלל בחכמה, קוצו של יוד בהיוד, ונ' הוא חמשה - גילוי כל פרצופי האצילות.

ואמנם יש בי"ע דקדושה ובי"ע טומאה, והוא קשה להבין: ד"זה לעומת זה עשה אלקים", ולמה עשה ה' ככה להיות עולמות של הסט"א? אלא כי עתיד הס"מ להיות למלאך קדוש, ולכן כל בי"ע דסט"א תתהפך

המוחין, משום שענין הספירה הוא בחינת עליית מ"ן. וידוע, שבזמן עליית מ"ן יש הסתלקות האורות. אבל לאחר הספירה חוזרת המוחין למקומה. כי ענין הקטנות שבזמן הספירה, הוא קטנות דבחינת יחידה. אבל יחד עם זה יש מוחין דחול, שהוא יסו"ת. ומוחין דשבת שהם מוחין דאו"א.

הרה"צ משה יאיר וינשטוק צ"ל
שיעור הגאולה הוא לפי שיעור הגלות.

בי"ה ב' ניסן תש"ב מפי מורי
מוהרי"ל שליט"א

בניסן נגאלו. נהיתה הגאולה רק אחרי שהכירו שהם בארץ לא להם - שהם בגלות, וכל מה שהם עובדים אף שהם עובדים לשם שמים, באה הקליפה ולוקחת העבודה. ואחרי שהרגישו זאת, אז יכלו לצאת מהגלות. כי גלות וגאולה הם אותיות שוות, אלא שבגאולה יש בנוסף אות אלף, והוא הרמז לאלופו של עולם. כי האדם מתרץ עצמו תמיד - כי לא נתנה התורה למלאכי השרת וכדומה, ואינו חרד על כבוד קונו. כי העיקר הוא להרגיש כי הוא נמצא בגלות, ואז אפשר לו לבוא אל הגאולה. ובזה ניחא מה שכל המפרשים מקשים - למה נאמר "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים", ולא נאמר

לקדושה, ובוה תהיה הרחבה
להקדושה.

יד בנימין

בענין חג הפסח

ב' חוה"מ פסח תשי"ז

פרעה היה "הלעומת",
הקליפה של החכמה העליונה,
היינו החכמה דימין, המוחין הכי
גדולים, שיוצאי מצרים מצד
עצמם לא היו ראויים להם
לאותן המוחין הגדולים עצמן,
וזהי החכמה של הימין שאסור
להמשיך אותה במשך השתא
אלפי שני, ובמוחין האלה לא
שייכת ידיעה והשגה, שכן הם
בבחי "לא אתידע". ומכיון
שראה אברהם אבינו ע"ה
שהמוחין הגדולים האלה אי
אפשר להמשיך, שאל: "במה
אדע כי אירשנה"? ועל זה אמר
לו הקב"ה: "ידוע תדע. כי גר
יהיה זרעך בארץ לא להם, כדי
שתוכל להגיע לידיעה הגדולה
הזאת, הכרח הוא שגר יהיה
זרעך בארץ לא להם ארבע
מאות שנה, הכרח הוא שיפלו
בניך בשפל שפל המדרגות
(בכיון ההפוך) בדיוק למדרגה
הזאת הגבוהה שאי אפשר
להגיע אליה אלא בדרך
"ההפכה".

וזהו "ולקחתם אגודת אזוב
וטבלתם בדם אשר בסף" אזוב
נודע משפלותו שבכל העשבים.
ודם מלשון דומם. המדרגה הכי
נמוכה מהארבע מדרגות. וסף
מלשון סוף. אז: "והגעתם"
מלשון השגה. "אל המשקוף"
מלשון חכמה, ראייה, מוחין
דג"ר. ואז "יצאו ברכוש גדול"
(וירא אליו אלקים).

ולפיכך פרעה, הלעומת,
הקליפה של המוחין הגדולים
האלה, הוא הממשיך אותם,
וישראל לקחו אותם, שכן מצד
עצמם לא יכלו להמשיך המוחין
הגדולים האלה, ולפיכך לקחו
אותם, היינו עשו זה בדרך
"השאלה" ממצרים. וזהו הענין:
"ובני ישראל עשו כדבר משה
וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי
זהב ושמלות. כסף - ימין. זהב -
שמאל. שמלה - אמצעי. וזהו
מה שכתוב: "משארותם צרורות
בשמלותם", כיון שהיו מוחין
שאלים, לא ראויים להם, היה
קצת חשש של אחיזה, ולפיכך
"צרורים בשמלותם" - שכינה
הקדושה. ומפני שהיו מוחין לא
שלהם, מוחין שאלים, והענין
כי "שאור" כתוב ב"שין"
שמאלית, שענינו סערה, נשערה
מאד. ומשארותם בשין ימנית,
שנעשה משערה שער, השאור

חכמה למדת שם? אמר כלום, ממש כלום. אמר לו: איך זה כלום? זה בלתי אפשרי. אמר לו שוב פעם: לא כלום. אמר לו הרבי אלימלך שזה בלתי אפשרי בהחלט, הגד נא מה שמעת שם, הלא משהו בטח אמר לך. אמר כן, בזמן שהייתי שקוע במחשבה ששהותי כאן הוא לבטלה, ניגש אלי ואמר: אפשר לאו הכי הוא? אמר הרבי אלימלך? און דעם איז טאקע די גרעסטע תורה, וואם דו האסט נאר געקענט הערן. ואמר: "שאל אביך ויגדך", א געליגעלנער טאטע קען אויך זאגען. והוסיף רבי משלו: "חרב שאול לא תשוב ריקם" א געליגענער שווערט טוט אויך זיין פונקציע, כאטש א געליגענע. אני שמעתי אח! ואחרים שמעו הוי טאטע, ואמר האפטער אפשר נישט דיין טאטע.

"וינצלו את מצרים", כאן שאל רבי שלמה בנו: למה גרשו אותם, הלא גרשו החיות שלהם!? וענה כי זהו קושיה, אולם זהו הנס שהיה נגוף ורפוא שלא בדרך המדרגה. "ולא יכלו להתמהמה", מפני שהמוחין האלה הם מוחין דחפזון, ולא שמכין לגמרי לז"א, רק עברו דרך העברה דרך חוטם. ולא

בעצמו לא טוב אבל הנהפוך ממנו יאות. אולם מכיון שהיה לא שלהם היו צרורות בשמלה, שלא יהיה אחיזה. וכיון שדרך יגיעה אסור להמשיך המוחין האלה שאין להם כלום אליהם, רק דרך אחסנתא, שהוא מקום הכתפיים דאבא, לפיכך כתיב: "משארותם צרורות בשמלותם" - שכינה הקדושה, "על שכמם" - אחסנתא שלא ביגיעה. ופירוש "לחם עוני", מלשון עניות, וענין לחם הוא מלחמה, במקום שיש מלחמה יש תקוה לשלל רב לנצחון, ובמקום שאין מלחמה, אין נצחון, ואין סכוי לשלל לרוחים, ולפיכך לחם עוני.

וסיפר כאן מעשה ברבי אליעזר שהיה אצל הרבי אלימלך, ששלח אותו ללמוד תורה מפי האפטער, תה יגע ובא אחרי טילטולים רבים לשם אל האפטער, ולבסוף לא שמע שם שום ענינים של תורה ממש, שום דבר מתורה, והצטער על כך מאד, וחשב שהוא רק בטול תורה ולא הנ. ותוך שהיה שקוע תוך מחשבות אלו הוא נאנח ואמר האח! כדואג על בטול תורה וזמן היקר, באותו רגע נגש אליו האפטער ואמר: אפשר לאו הכי הוא? וכשחזר לבית רבי אלימלך זצ"ל שאל אותו: מה

אייגענטום, אונזער רכוש, וו..
 שוין אנטאפנד, און נישט נאר
 בבחי לסדר - מן השפה ולחוץ.
 ואמר בענין לחם עוני, זהו
 מה שאנו אומרים בהלל: "אנא
 ה' הושיעה נא, אנא ה' הצליחה
 נא", כי במקום שיש מלחמה,
 יגיעה, שייך "הושיעה נא", כי
 במו ידי עשיתי זה, אולם בענין
 לחם עוני, שאין יגיעה ואין
 מלחמה רק דרך הצלחה, רק
 מציאה, שייך לומר "הצליחה
 נא", כלומר: בעל-מוצלח, שהלך
 ומצא מציאה, שהיא באה בלי
 יגיעה וטורח רק דרך הצלחה,
 וזהו: "אנא ה' הצליחה נא".

**מצה היא רפואה אולם העיקר הוא
 לחם החמץ
 שיחה שביעי של של פסח תש"ז**

בסעודת שביעי של פסח תש"ז נתן
 לי שתי פרוסות מצה, ושם עליהן
 מלח, והתחיל לדרוש בלחם עוני
 ואמר: אין בין שבת ליום טוב אלא
 אוכל נפש בלבד, ואמר כי בשבת אין
 שום עבודה, אין שום יגיעה, רק הכל
 בא בדרך הצלחה לבד, וכל המוחין
 באים רק בדרך מתנה בדרך אחסנתא
 (אבל ביום טוב יש קצת עבודה),
 ולפיכך בשבת אסורה מלאכה, כי
 הכל ע"י הקב"ה בבחי "הוא לבדו
 עשה עושה ויעשה לכל המעשים",

יכלו להיות בבחי "מה" בדרך
 המדרגה, ולא יוכלו להשאר שם,
 כי אינם מסוגו, ואין לו כלים
 להם, לפיכך זה היה בחפזון.
 וגמר: "חסל סידור פסח - כאשר
 זכינו לסדר אותו. כן נזכה
 לעשותו", ואמר: לסדר -
 אויסרעכענען, למשל: איינער
 מאכט א סעודה, רעכענט ער
 אויס וואס וועט זיין אויף רעד
 סעודה, דאס וועט זיין, דאס וועט
 זיין, אויף דער סעודה, כן נזכה
 לעשותו, זאל מען טאקע זוכה
 זיין דאס צום האבן, וואס מען
 האט אויסגערעכנט צום עסן,
 טאקע זוכה זיין צום האבין צום
 עסן. שאל כאן רבי ברוך בנו:
 בשלמא אזאך וואס מען קען
 שוין, וואס מען האט פארזוכט
 קאן מען סדרין, און אונזאגן וואס
 וועט זיין, און אפשר דאס וועט
 זיין, אבער א זאך וואס מען האט
 נישט פארזוכט, ווי אזוי קען מען
 סדרין דאס וועט זיין? והשיב:
 איך רעד וועגן צימעסל, וועגן
 תוספת? פירוש: "לסדר" -
 אוסרעכענען, "לעשותו" - צום
 האבין - צום עסן. וואס מיר
 אליין וועלין ממשיך זיין ג"כ
 בדרך תורה ומעשים טובים,
 וואס אונגעזעכערטער [בטוח],
 און האלטבער, און דאס איז דאך
 שוין ביי אונז אין האנט, אונזער

אבל אכילה סתם עיקר אכילה הוא ... ולא רפואות.

כן הוא בנידון דידן, מצה וחמץ, מצה - רפואה, מיכלא דאסותא, אבל עיקר האוכל הוא חמץ, כי העיקר הוא הלחם - המלחמות, כי מלחם צוברים כוחות לחיים, לעבודה, ולא מרפואות, וכל הרוחים וכל הנצחונות יש לנו רק כשיש לחם, מלחמות, יש שובע ויש נצחון, אך שלאמתו של דבר אנו איננו זקוקים לשובע, כי לא השובע נותן כוח לחיים חדשים רק האכילה, והשביעה היא רק תוצאה הכרחית של האכילה, אבל לא המטרה, להפך, שביעה מכבידה לפעמים ומונעת כוח לעבודה, כן במלחמות, אע"ג שהתוצאה של מלחמה מוצלחת הוא הנצחון, ובכל זאת לא הנצחון הוא העיקר, רק ההתמודדות והתכונה למלחמה, לקרב, שהם מוציאים תמיד את הלוחמים האמיצים מרפיון ידים מעצלות, משויון נפש, מבטלה, משעמום, ומעורר את הכחות הטמונים שבנפש, שבלאו הכי היו נרדמים ומתנונים, ומוציאים לאור פעולה שבלאו הכי אפילו לא היו חולמים עליהם, כ"כ גדולה תכונת המלחמה.

ואם תשאל: אם כן העיקר והחשיבות והמטרה היא רק המלחמה, למה הנצחון בכלל, שהוא רק המרדים הכחות הפנימיים

שהוא ענין גמר התיקון, אשר אז כל אחד יראה כי הכל עשה הקב"ה, ואין לו לבן אדם שום חלק בו, אבל ביום טוב שבו גם כן המלאכה אסורה, מלאכה אין בו כדכתיב: "כל מלאכת עבודה לא תעשו", אבל "כל מלאכה" לא כתיב, היינו קצת עבודה יש בו. וזה שאמרו: אין בין שבת ליום טוב אלא אוכל נפש בלבד. ומהו העבודה שיש בו: אוכל נפש, להכין, לעשות, להמשיך, אפילו ביום טוב, שהוא העבודה הזאת מותרת ביום טוב. ואמר שברכת המזון ביום טוב הוא שבת. ושאלתי: ומהו ברכת המזון דחול? אמר: יום טוב.

ואמר: כי מצה הוא אסותא - רפואה, ורפואות נותנים רק לחולה כדי שיתרפא ויחלים, אבל הרפואה בעצם אינה מאכל, זהו רק תקון שהחולה ישוב לאיתנו, ויוכל להמשיך עבודתו ודרך חייו כתיקונו כבריא. אבל לא יתכן לתת לבן אדם בריא רפואות, כי להפך לאדם בריא שאינו זקוק לרפואות, הרפואה אינה מעלה ואינה מורידה, מה שאין כן לחולה שכן הוא זקוק לרפואה, כדי שאח"כ יוכל לשוב למאכליו הרגילים. וכמו שלחולה אסור לתת מאכלים חזקים רגילים שאוכלים בריאים שבטח יזיקו לו, אלא צריך להשתמש בדברים המותרים לו כעין רפואה עד שיבריא ויוכל לעכל מאכלים רגילים,

עצות און הדרכות, אלץ וואס דו טוסט איז פון אויבערשטן מכוון, פריי פריי, מוחין דחירות, די גרויסע מוחין דחרות, מוחין דאו"א, פריי פון אלע שעבודים, גאולה שלמה באופן פרטי, קיין זאך קאן דיך נישט משעבד זיין, ביזט קיינעם נישט אונטערווארפן ביזט דבוק צום כל יכול, צו חירות נצחית, ברגע שאתה מרגיש זה פאלען אלע קליפות א וועק, און אלץ בוקטזיך און קניט (-כורעים ומשתחווים) פאר דיר, דיין רצון דיין ווילן מוז מקויים וערן, מוז ווערן געזעצט, דיין ווילן מוז ווערן פאר אלע ארומיקע געזעטץ און בעפעהל, אלץ מוזן זיך דיר פאלגען און פאלן פאר דיר.

וכן המשיך לשוחח אתי ולמסור לי המתנה והבשורה הגדולה הזאת מן השמים עד שנכנסו התלמידים והפסיק, ואח"כ שיצאו ונשארתי אתו, אמר לי: און אז מען האלט שוין דערביי, דארפן נישט זיין קיין שעבודים, און אויב מען וויל פון דעם פטור ווערן בעט מען, איז מען מתפלל. והתכוין להענין שהיה לי בביתי אז ערב פסח וכו'.

שיעור זהר אמור בהסולם סעיף קכ"ח, שנת תש"ט

שנתעוררו במלחמה, ולמה בכלל הנצחון ששם סוף למצב המרומם של פעולה ותנועה נועזת, והנצחון מביא לידי הפסקת כל זה, ותרדמה? התשובה: כי בלי נצחון בסוף לא ירצו להתחיל ולנהל מלחמות, כי כך הוא בן אדם שמוכרח להיות לעיניו דבר סופי מושך ומבטיח, כי הוא נותן דחיפה לפעולה שירצו לנהל מלחמות. וכן הוא בעבודות ה', חמץ ומצה, מצה הוא בבחי' נצחון, שיש צורך בו רק לתת דחיפה שירצה לצאת לקרב, למלחמה, שיהיה מטרה לנגד עיניו, אבל העיקר הוא הלחם הקרב, החמץ שיש בצדו כל המעלות שספרנו לעיל, וזהו ענין מה שאנו אוכלים מצה בפסח, ואחר ספירת העומר חמישים יום נאמר - "תביאו לחם תנופה חמץ תאפנה", ולכך מביאים ולא מקריבים בשבועות חמץ ולא מצה, כי ימין בעצמו לא נכון ושמאל בעצמו לא טוב, אבל שבועות זהו הרצוי.

פסח הוא ענין חירות

ליל התקדש חג פסח ה'תש"ח

אחרי התפילה אצל רבינו יחיה אמר לי, וחזר ואמר לי איש אלקים קדוש זה: חרות פון רבין, פריי פון אלע שעבודים. אלץ וואס מען טוט איז לעשות נחת רוח ליוצרו. קיין סרסור, קיין פארמיטלער, דארפט נישט קיין

מגרמה ולא מידי, אלא מה שנותן לה בעלה. וזה נקרא מוחין דחמץ. אבל מוחין דמצה הם אב"א, בח' שני מאורות הגדולים, ששם אין דינים, ושם היא בשלמות למעלה מחזה, ושם אין שום אחיזה אל הקליפות.

"קול דודי דופק" - דא קב"ה דאמר: "ואזכור את בריתי". פתחי לי פתחא כחדודא דמחטא ואני אפתח תרעין עילאין. כאן מבאר הזהר ענין פתח ופסח. כי הז"א הוא כידוע בחסדים מכוסים מאמא, והם אוירא דכ"א. אולם מטרם שהנוקבא משפיעה לו חכמה הוא אויר סתם, ו"ק. וזהו אומר: "פתחי לי כחדודא דמחטא" - אם אחר תמעטי את עצמך לנקודה תחת היסוד, ואז יהיה מסך. ואע"ג שאז תשארי רק "כחדודא דמחטא", אבל על המסך הזה אני אמשיך חסדים, "ואפתח לך תרעין עילאין. אי אנת לא תפתח פתחך הא אנא סגיר, מפני שבי אין השגה, כי אני מצד עצמי בחסדים מכוסים, ואין לי צורך בחכמה הזאת שלך. לי יש צורך בחכמה דימין, שבחכמה זו אין לתחתונים שום השגה. ולפיכך: דלא ישכחון לי. בגין כך "פתחי לי אחותי", דהא פתחא לאעלא לי, כך הוא. היינו כמו שאמרנו, שהז"א הוא בחסדים מכוסים, [כמו] הבינה שהחסדים שלה הם ג"ר ממש, מבחי' מחזה ולמעלה, שהם צריכים חכמה דימין. שלהארט חכמה היינו חכמה

רבי חייא פתח: אני ישנה ולבי ער - "אני ישנה" בגלותא דמצרים. "ולבי ער", "לבי" מלשון ל"ב נתיבות חכמה, שהם אורות דקיקין טיפין שעדיין לא מאירים מפאת חסרון חסדים, אולם מוכנים ומזומנים אחרי תיקונים. והענין הוא - כי ישנם שני מצבים בנוקבא: א) מצב של שני מאורות הגדולים, שאז הנוקבא בשוה עם הז"א מקבלת מהבינה, ומקבלת שם ג"ר דרוח בשלמות, ואז שני מאורות הגדולים. ב) אבל אז יש קטרוג, שאיננה יכולה להשפיע לבניה. ואז היא ממעטת את עצמה לנקודה תחת היסוד, ומתחיל הבנין שלה מחדש, שזה נקרא חמץ, מוחין דחמץ. ובשעת יציאת מצרים היתה "אני ישנה" - במצב של הסתלקות המוחין לפני מיעוט הירח. ואז אחרי התיקונים הידועים התחילה הגאולה. בזמן השעבוד היתה במצב הא' של שני מאורות הגדולים, שהיא בהוד והוא בנצח. והיא בשלימות כליה - ג"ר דהארט כלים, ושוה בקומתה אליו. אבל אז אינה יכולה להשפיע לבניה. וזה נקרא גלות, עוני. ואז יש קטרוג, ואומר לה הקב"ה: "לכי ומעטי את עצמך". ואז יש הסתלקות המוחין, ומתחילה להבנות מנקודה שתחת היסוד, לפרצוף שלם, ויכולה להשפיע לתחתונים לבניה - לנשמות הצדיקים, ולגאולה. אבל אז אין לה

יכולים אחר כך בדרך המדרגה, לקבל המוחין דגדלות ולזכות לשלמות לשלם דעלמין, לג"ר. כי אז החצי ת"ת נהי"ם שלך, יפלו מקודם אל גו"ע שלהם, ואח"כ בזמן הגדלות יעלו ממך, ויזכו לאותם המוחין. כי תחתון העולה לעליון נעשה כמוהו.

שיחה בענין "הזורעים בדמעה ברינה יקצורון.

מוצאי החג - פסח

"הזורעים בדמעה ברנה יקצורון", בדמעה מלשון דמע אויסמישען, שדמוע ... חוב לעינינו בענין ... חטא, וענין הזריעה באה תמיד ע"י הזדמנויות שלכאורה נראות כמו חטא, ובוכין עליה ומתחרטין ומתכאבין - איך באו לידי כך, ושבים בתשובה שלמה בתפלות ותחנונים. ואז "ברנה יקצורון", אז מהחטא הזה שבא בדרך דמע, דחיה, שהקב"ה כאלו דוחה אותך, ואתה מרגיש הדחיה בחוש, ויש לך צער וחלישות הדעת, ואתה מתחיל לחפש עצות - איך לשוב בתשובה שלמה, ולבקש ממנו סליחה וכפרה על החטאים שנודמנו לך, ואתה מתחיל לפשפש במעשים - מנין לך העסק הזה, המקרה הזה? שבעצם [איך] באת לידי חטא ח"ו? ואתה מתחיל לשאול - למה מקודם שעשית זה לא הרהרת במחשבתך איך לפעול, ואולי לא היית בא לידי חטא? און דאנן: "ברינה יקצורון, אז פריער איז דער ענין זריעה בדמעה,

דשמאל, אין להם לגמרי צורך. כי הג"ר שלהם היינו החסדים שלהם, הם אורא דכיא, שלתחתונים אין שום השגה בהם. ולפיכך הוא אומר לה "פתחי לי אחותי", דהא כל השגתם של בניך, בי, הוא רק על ידך, הארת החכמה, ולא ג"ר ממש, [דיוצא] ע"י המסך דחיריק שממעט בחי' אורא דכיא, שבו אין להם השגה.

כמו דוד מלכא, אע"ג שמדריגתו היתה כל כך גבוהה, מבחי' ג"ר, ובכל זאת מבחינתו הפרטית לא יוכל לעלות למלך - לז"א, אלא ע"י המלכות. לכן גם הוא בחינתו הפרטית זקוק לפתחי לי - למסך דחיריק, לקטנות, דהא אנא סגור. אבל ע"י התקון הזה של פתחי לי שערי צדק, [שגורם] ההמעטה וקטנות, יוכלו אחר כך: אבא במ אודה יק. "אבא" לשלמות לג"ר, דגדלות המוחין, לבחי' אודה י"ק, ואין שבח והודאה אלא בעת שלמות וגדלות. לבחי' זה השער לה' לאשכחא ליה ולהתדבקא ביה. ועל דא "פתחי לי אחותי רעיתי, שראשי נמלא טל קווצותי רסיסי לילה". בגין לאזדווגא עמך ולמהוי עמך בשלם דעלמין. מפני שהוא עמך, הפתחא שלך, שהוא החדודא דמחטא, הקטנות, המעוט, הטיפין טיפין. אי אפשר להגיע "לשלם דעלמין" - ג"ר, כי מצד עצמם אינם ראויים למוחין האלו. רק ע"י המעוט שלך, הם

**הרה"צ רמ"ב למברגר זצ"ל
הגלות גורמת שהעבודה היא
בפנימיות
ערב פסח שנת ת"ש**

כשהלכתי עם אדמו"ר שליט"א לאפית המצה, הנה נמצא בנו שבא מתל אביב, רק בשביל שלש מצות של ערב פסח, אמר שזה החילוק בין בני ארץ ישראל לבני גלות, (שע"י) שהגלות גורמת שעיקר העבודה ומסייג היא בפנימיות ולא בחיצוניות.

**בפסח הוא בחי' חיה ומאכל בהמה,
ובשבועות הוא יחידה ומאכל אדם
בפסח שנת ת"ש**

אמר שאותו האור שמקבלים בליל א' של פסח, הנה זה בעצמו מקבלים בשבועות, רק בפסח הוא (עדיין) בחי' מאכל שעורים שמאיר אפילו לבחי' הבהמה, ובשבועות ע"י קבלת התורה עם נותן התורה נעשה מאכל אדם. וגם החילוק בין ספירת העומר שהיא על בחי' יחידה, לבין שבעת ימי החג שהם על בחי' חיה. יום הא' הוא התחלה, וביום השביעי היא גמר הקבלה מלשון שביעי "שבי היא".

היינו אין צומישונג, אין בלבול, אין חשש פון עברה, נישט ח"ו פון גראבע חטאים או מען פאלט שוין אינגענצען אועק, נאר אין חשש פון נפילה, פון אועקפעלין פון דבקות, פון דחיה, פון אריינבריינגען עפעס פראסטקייט נישט ריין קייט אין דעם קדושה, אין שטערן דער קדושה כלומרשט, אין דמעה - דמאי - נישט טהרה נישט קדושה נישט טומאה, אין אזא אנבאלאסטן צושטשנט -] מצב כה בלתי שקול], אין מען כאפט זיך, אין מען איז חוזר בתשובה, העלפט דער אובערשטער או מען איז "קוצר ברינה", איז דא וואס צו שניידען, מחצדי חקלא, און מען קריגט התקרבות, און מען ווערט א מקורב צו אויבערשטן, - "הזורעים בדמעה ברינה יקצורון".

**הרה"צ דוד מינצברג זצ"ל
טעם השם "שבת הגדול"**

טעם למה נקרא שבת הגדול, כי ידוע שאור של שבת הוא אור עתיק, דהיינו השגחה פרטית, שלא ע"י אתערותא דלתתא. וגם האור של יום א' דפסח ג"כ הוא אתערותא דלעילא, רק ע"פ נס. לכן בשבוע שחל בו פסח נקראת שבת שלפניו שבת הגדול, זאת אומרת שאור של שבת הוא יותר גדול מכל שבת אחר - שנמשך גם על אמצע השבוע ביום א' של פסח.

הפרט והכלל שוים

גם אמר: מה שאיתא - "כל הנזהר ממשהו חמץ בפסח מובטח שלא יחטא כל השנה" היינו שיום אחד ג"כ כולל שנה אחת, שהפרט והכלל שוים הם. וכן כל ימיו, ששנה וכל ימיו ג"כ אחד הוא, שהפרטי של שנה וכן כל ימיו ג"כ אחד הוא.

אחר הצות המשיך הדברי תורה של אתמול, מה שעולים על זכרוננו לאט לאט בלי סדר:

ענין גלות מצרים אמר: שאיתא בכתבי האר"י ז"ל, שגלות מצרים היתה בבחי' הדעת, אבל אורות דו"ק היה להם הרבה, כמ"ש: "בשבתינו על סיר הבשר" (שמות ט"ז ג'). וכן מצאנו שהיה פחד - "והיה בראותם מלחמה" יאמרו "נתנה ראש ונשובה מצרימה" (במדבר י"ד ד'). וכן כתיב: "זכרנו את הדגה אשר אכלנו במצרים חנם" (במדבר י"א ה'). הנה אנו רואים - הן לפי הפשטות, כמ"ש בתורה, "אין מקרא יוצא מידי פשוטו", והן על פי הסוד, שהיו להם אורות דו"ק. אבל אורות דו"ק הם בחי' כזו שעובדים קשה, אבל מקבלים תיכף תענוג על זה, לכן לא הרגישו מקודם את הגלות, לפי שכל מה שעבדו יותר קשה היה להם יותר תענוג, לפי שכן דרכם של אורות דו"ק.

כל איש ישראל צריך להשיג את כל התורה מוצאי שביעי של פסח שנת ת"ש

מהדברי תורה מה שאמר בזמן הישיבה. בשתיית היין. שביעי של פסח בערב, ואין מוקדם ומאוחר:

אמר שקיבל מרבו, שאמר בשם אביו, אדמו"ר מפוריטוב, שאמר בשם אביו ר' אשר, בשם אביו היהודי הקדוש - שכל איש צריך לקבל את התורה מקודם בבחי' חלקי נשמתו, ואח"כ בבחי' "כל התורה שמו של הקב"ה". וצריך להתחיל מבראשית, וכן קבלת התורה מסיני, עד "לעיני כל ישראל" ועיקר להתחיל מבראשית". ומקודם הנה הולך ומקבל כל התורה בבחי' אחרים, ואז בלעם ופרעה הם קליפות, ואח"כ בבחי' הפנים, והכל הם שמותיו. והנה התפשטות דמשה צריך להיות בתוכו, בתוך לבו ואבריו, וכל מי שנולד מלידתו ביתר עביות וביתר פסולת הנה הוא מסוגל יותר, כמ"ש "ויפסול" (רש"י שמות ל"ד א' על המילים "פסל לך") מכאן נתעשר משה. דוגמת מה שכתוב אצל יצחק: "גדול זבל פרידותיו של יצחק מכספו וזהבו של אבימלך". כי אם אין מיד עביות ופסולת שהם הכלים. הנה כתיב "ויעמוד השמן" (מלכים ב' ד' ו'), כי אין עוד כלי. ואמר שזה הטעם שהצדיקים אינם מבטלים את המניעות, לפי שזה הכלי שלהם.

(שמות ט"ו כ"ו), שזה סתירה לסוף הפסוק "כי אני ה' רופאך", רק הכוונה שבמצרים שעדיין לא זכו לבחי' הדעת, עדיין לא הרגישו שכל המכות היו מאתו ית', לפי שבזמן המכה והיסורים אין כבוד שמים שירגישו שהשי"ת גותן המכות, אבל אח"כ כשזוכים לבחי' הדעת, היינו שי"אני ה' רופאך", אז רואים שהכל היה ממנו ית'. אבל אז מרגישים שגם המכות היו לטובתם, אבל אינם מרגישים רק תענוג.

סגולת חודש ניסן היא לעשות בהשתוקקות מוצש"ק שבת הגדול תש"א

שאל אותי: אם עושה השתוקקות אשר זה החודש הוא מסוגל לזה?

בחורין ובסדקין לא יבדוק מפני הסכנה ו' עש"ק ויגש

הנה כתוב בגמרא דבחורין ובסדקין לא יבדוק בדיקת חמץ, מפני הסכנה. ופריך: דמצוה מגנא ומצלא?! ותריך - גזירה שמא יאבד לו מחט.

יש להבין: למה לא חיישינן שמא תהיה לו מחשבה פסולה, דהיינו שבשביל מצווה צריך לייגע א"ע כ"כ? ונבאר הענין: כי אמרין בגמרא - דבשביל זה אין חמי טבריה

אבל עיקר הגלות היה בסוף, כמ"ש: "ויאנחו בני ישראל מן העבודה" (שמות ב' כ"ג), היינו בבחי' הדעת, כמ"ש: "את פיתום ואת רעמסם", היינו שהכל הולך ל"פי התהום", שהכל לקחו הקליפות. כמ"ש רשי: שכל מה שבנו הכל נבלע. ע"כ היו צריכים דוקא לבחי' משה, שהוא בחי' רעיא מהימנא בבחי' הדעת. וכמ"ש שבים היה הנם יותר גדול מבמצרים, שבמצרים כתוב: "והאיש משה גדול מאד", עיין לעיל שאיש הוא בחי' ו"ק, אבל על הים שאמרו שירה, כמ"ש: "אז ישיר משה ובני ישראל, שכל הששים רבוא ישראל, וכן משה, אמרו כולם ממש אותם המילות של השירה, רק הכוונה שהיתה בחי' התפשטות הדעת, שכל אחד הרגיש מה שהרגיש חבירו, וכן מה שהרגיש משה רבינו, שהוא בחי' הדעת הרגישו גם הם, לכן אמרו כולם את השירה בשוה, שהוא בחי' ראש וג"ר.

וכן עדי"ז מי שזוכה להתחיל התורה מבראשית, הן בבחי' חלקי נשמתו, הן בבחי' "כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה", הנה ממילא משיג את כל מה שהיה בבחי' הכלל, ואין צריך לבחי' החיצוניות והגשמיות של התורה, לפי שכבר היה פעם אחת בבחי' הכלל.

"כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך"

גם פירש את הפסוק "כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך"

יכול לתרץ א"ע שעכ"פ היה, אלא
יאמר (שלא יש לו כלום בעליה)
שלא היה צריך לייגע א"ע כ"כ, כיון
שיודע בעצמו שעשה עבירה, היינו
שאמר שאינו כדאי ליגע. שכן
יתחרט. וזדונות.

בירושלים, כדי שלא יאמרו העולים
לקיים מצות ראייה מ"ראיה כל
זכורך" - אלולא באנו בשביל חמי
טבריה בלבד דיינו. היינו נמצא
שעליה היא שלא לשמה. והמובן הוא
שאם יבוא לביתו, וחושב מה יש לו
בעליה זו, שמיגע א"ע כ"כ, נמצא
שהוא חשב מחשבה פסולה (מ"מ)
אמרינן כיון שלא יכול לתרץ א"ע
בעליה זו, לכן סכ"ס יתחרט עליה
כשיתחרט על כל עונותיו), וזדונות
נעשה לו כזכיות. אבל אם יהיו חמי
טבריה בירושלים,

ואמר: אעפ"י שבשביל המצוה אינו
כ"כ כדאי להתיגע, מ"מ אינו מתחרט
על העליה משום שהיה בחמי טבריה,
נמצא שהוא אינו מחשב שעשה פגם,
כי אינו מתחרט על העליה. אבל
באמת כיון שלפי חשבוננו היתה
העליה בשביל חמי טבריה ג"כ, א"כ
היגיעה שוה בשביל חמי טבריה. וכן
בבודק חמץ שהוא חושב שהיגיעה
שוה לפי שנמצא לו מחט, נמצא שאין
מתחרט על היגיעה, משום שהוא מצא
מחט ששוה היגיעה. אבל באמת לפי
חשבוננו על המצוה אין שוה היגיעה
הזאת. נמצא שלעולם לא יתחרט על
זה. גם נמצא מכל זה שאם עוסק זמן
הרבה על דבר, והיה לו ביטול הזמן,
ומתריך על עצמו שמ"מ עשה עכ"פ
מעט, וזה ג"כ טוב, נמצא שלעולם לא
יתחרט על ביטול זמן זה. לכן יש לנו
מזה שלא היה שם החמי טבריה, שלא

אור הסולם

מרכז מורשת בעל הסולם

www.orhasulam.org